

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Łódź, 22 grudnia 2022 r.

RŁO.610.1.2021.RB

DECYZJA Nr RŁO 9/2022

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275 - dalej: „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów”), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania

- 1) Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie,
- 2) Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie,
- 3) Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie,
- 4) Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie,

polegające na udzielaniu naprzemiennie przez Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie oraz Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki, kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2022 r. poz. 246), co stanowi obejście art. 36c w związku z art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy

konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 31 marca 2020 r.

II. Na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada na Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

1) przekazanie listem poleconym, wiadomością e-mail (w przypadkach dysponowania adresami e-mail konsumentów) lub doręczenia bezpośrednio w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji każdemu konsumentowi, któremu udzielono kolejnej lub kolejnych pożyczek gotówkowych na warunkach określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji i od którego została pobrana prowizja bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim informacji o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 22 grudnia 2022 r. nr RŁO 9/2022 Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na udzielaniu naprzemiennie przez Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie oraz Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki, kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z pobraniem prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, istnieje możliwość złożenia dyspozycji zwrotu nadpłaconej prowizji wraz z podaniem numeru rachunku. Dyspozycję zwrotu nadpłaconej prowizji należy przelać pocztą na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres] lub drogą mailową na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres mailowy].

Treść decyzji nr RŁO 9/2022 jest dostępna na stronie www.uokik.gov.pl”.

- 2) dokonanie zwrotu - w ramach przysporzenia konsumenckiego - konsumentom, od których Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie pobrała prowizję bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu nadwyżki powstałej z tego tytułu. Zwrotu tego Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia złożenia dyspozycji zwrotu na numer rachunku bankowego wskazany w złożonej przez konsumenta dyspozycji zwrotu.

III. Na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada na Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) przekazanie listem poleconym, wiadomością e-mail (w przypadkach dysponowania adresami e-mail konsumentów) lub doręczenia bezpośrednio w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji każdemu konsumentowi, któremu udzielono kolejnej lub kolejnych pożyczek gotówkowych w warunkach określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji i od którego została pobrana prowizja bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim informacja o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 22 grudnia 2022 r. nr RŁO 9/2022 Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na udzielaniu naprzemiennie przez Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie oraz Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki, kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z pobraniem prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, istnieje możliwość złożenia dyspozycji zwrotu nadpłaconej prowizji wraz z podaniem numeru rachunku. Dyspozycję zwrotu nadpłaconej prowizji należy

prześłać pocztą na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres] lub drogą mailową na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres mailowy].

Treść decyzji nr RŁO 9/2022 jest dostępna na stronie www.uokik.gov.pl".

- 2) dokonanie zwrotu - w ramach przysporzenia konsumenckiego - konsumentom od których Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie pobrała prowizję bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu nadwyżki powstałej z tego tytułu. Zwrotu tego Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia złożenia dyspozycji zwrotu na numer rachunku bankowego wskazany w dyspozycji zwrotu.

IV. Na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada na Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) przekazanie listem poleconym, wiadomością e-mail (w przypadkach dysponowania adresami e-mail konsumentów) lub doręczenia bezpośrednio w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji każdemu konsumentowi, któremu udzielono kolejnej lub kolejnych pożyczek gotówkowych w warunkach określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji i od którego została pobrana prowizja bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim informacji o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 22 grudnia 2022 r. nr RŁO 9/2022 Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na udzielaniu naprzemiennie przez Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie oraz Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki, kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z pobraniem prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, istnieje możliwość złożenia dyspozycji zwrotu nadpłaconej prowizji wraz z podaniem numeru rachunku. Dyspozycję zwrotu nadpłaconej prowizji należy przesłać pocztą na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres] lub drogą mailową na adres: [w tym miejscu należy uzupełnić adres mailowy].

Treść decyzji nr RŁO 9/2022 jest dostępna na stronie www.uokik.gov.pl”.

- 2) dokonanie zwrotu - w ramach przysporzenia konsumenckiego - konsumentom, od których Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie pobrała prowizję bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, nadwyżki powstałej z tego tytułu. Zwrotu tego Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia złożenia dyspozycji zwrotu na numer rachunku bankowego wskazany w dyspozycji zwrotu.

V. Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada na Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) złożenie na oficjalnych stronach Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie (w dacie wydania niniejszej decyzji są to strony internetowe www.chwilowkomat.pl, www.alegotowka.pl, www.minipozyczka.pl oraz www.halopozyczka.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji i utrzymywania na przedmiotowych stronach internetowych przez okres 6 miesięcy od daty opublikowania, na koszt Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, oświadczenia o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 22 grudnia 2022 r. nr RŁO 9/2022 Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na udzielaniu naprzemiennie przez Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie oraz Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie, konsumentom, którzy nie dokonali pełnej spłaty pożyczki, kolejnych pożyczek gotówkowych na spłatę poprzedniej pożyczki w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców

od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Praktyka ta godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a w konsekwencji stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275S).

Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 9/2022 z dnia 22 grudnia 2022 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl".

w następujący sposób:

- a. czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- b. tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,
- c. tekst zostanie zamieszczony w górnej części stron oficjalnych o domenach www.chwilowkomat.pl, www.alegotowka.pl, www.minipozyczka.pl oraz www.halopozyczka.pl i na każdej stronie internetowej Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie zastępującej te strony w przyszłości, z możliwością zamknięcia informacji przez użytkownika; pełna treść powyższego oświadczenia ma być widoczna przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (niezależnie od tego, czy strona jest przez użytkownika przewijana) i samodzielnie nie zamknie tej informacji (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- d. czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2 cm z każdej strony,
- e. fragment oświadczenia o treści „na stronie www.uokik.gov.pl” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do niniejszej decyzji.

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 106 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada na:

- 1) **Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, karę pieniężną w wysokości 119 425 zł (słownie: sto dziewiętnaście tysięcy czterysta dwadzieścia pięć złotych), płatną do budżetu państwa,**

- 2) **Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie** w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 86 662 zł (słownie: osiemdziesiąt sześć tysięcy sześćset sześćdziesiąt dwa złotych)**, płatną do budżetu państwa,
- 3) **Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie** w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 88 682 zł (słownie: osiemdziesiąt osiem tysięcy sześćset osiemdziesiąt dwa złotych)**, płatną do budżetu państwa,
- 4) **Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie** w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 303 755 zł (słownie: trzysta trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt pięć złotych)**, płatną do budżetu państwa

VII. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1, art. 263 § 2 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2000 ze zm. - dalej: „Kodeks postępowania administracyjnego”) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

postanawia obciążyć kosztami niniejszego postępowania oraz zobowiązać do ich zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji:

- 1) **Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie** w wysokości **34 zł (słownie: trzydzieści cztery złotych zero groszy)**,
- 2) **Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie** w wysokości **34 zł (słownie: trzydzieści cztery złotych zero groszy)**,
- 3) **Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie** w wysokości **34 zł (słownie: trzydzieści cztery złotych zero groszy)**,
- 4) **Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie** w wysokości **34 zł (słownie: trzydzieści cztery złotych zero groszy)**.

Uzasadnienie

- (1) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes UOKiK”, „Prezes Urzędu”) przeprowadził z urzędu postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z działalnością prowadzoną przez YES FINANCE S.A. z siedzibą w Warszawie lub przedsiębiorców powiązanych z tą spółką.
- (2) Powyższe postępowanie zostało wszczęte w związku z zawiadomieniem przesłanym przez Rzecznika Finansowego. Zawiadomienie to dotyczyło wyników prowadzonego badania, czy treść wzorców umów i aneksów instytucji pożyczkowych, w tym YES FINANCE S.A. z siedzibą w Warszawie może naruszać prawa lub interesy konsumentów.
- (3) Wyniki analizy materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego wykazały istnienie podstaw do postawienia Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie (dalej: „Yes Finance”), Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie (dalej: „Liberis Polska”), Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie (dalej: „Duo Finance”) oraz Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie (dalej: „Primus Finance” lub „Pośrednik”) (dalej także jako: „Przedsiębiorcy” lub „Strony”) zarzutu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (4) W związku z tym, postanowieniem nr 1/610.1.2021 z dnia 23 marca 2021 r. (karty nr 1-10) Prezes Urzędu wszczął przeciwko Przedsiębiorcom postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej w sentencji decyzji.
- (5) Jednocześnie, postanowieniem nr 2/610.1.2021 z dnia 23 marca 2021 r. (karty nr 12-13) zaliczono w poczet dowodów postępowania materiał dowodowy z postępowania wyjaśniającego w postaci wezwań Prezesa Urzędu oraz pism Przedsiębiorców wraz z załącznikami.
- (6) Pismem z dnia 23 marca 2021 r. (karta nr 11) Przedsiębiorcy zostali zawiadomieni o wszczęciu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
- (7) Każdy z Przedsiębiorców ustosunkował się do postawionego zarzutu pismami z dnia 26 kwietnia 2021 r. (karty nr 2168-2184, 2185-2201, 2202-2218, 2219-2235). Stanowiska złożone przez poszczególnych Przedsiębiorców były tożsame, zarówno co do wniosków w sprawie, jak i podniesionych argumentów, w związku z powyższym zostaną one omówione poniżej łącznie.
- (8) W odpowiedzi na postawiony zarzut Przedsiębiorcy wskazali, iż nie zgadzają się z nim w całości i w związku z powyższym wniosli o umorzenie postępowania

administracyjnego wobec niewypełnienia przez nich dyspozycji art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższy wniosek poszczególni Przedsiębiorcy uzasadniali w sposób opisany w kolejnych punktach niniejszego uzasadnienia.

- (9) W uzasadnieniu do poszczególnych stanowisk podniesiono, iż spółki mogą działać na rynku jako grupa kapitałowa. Tego typu struktury są powszechne i akceptowalne przez prawo. Odnosząc się do powyższego wskazano również na art. 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.) w brzmieniu „podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach”.
- (10) Ponadto, wskazano również, że każdy z Przedsiębiorców wchodzący w skład grupy kapitałowej jest oddzielnym bytem prawnym, a co za tym idzie – dysponuje autonomią w swoim działaniu. Każdy z Przedsiębiorców niezależnie podejmował decyzję o udzieleniu bądź odmowie udzielenia pożyczek (dokonując oceny zdolności kredytowej), ponosi koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz ryzyko z nią związane. Zdaniem Przedsiębiorców, żadne przepisy ustawy o kredycie konsumenckim nie nakazują, ani nie normują działania podmiotów będących grupą kapitałową.
- (11) W ramach ustosunkowania się do zarzutu wskazano również, że w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania podano, że Pośrednik współpracował jedynie z Yes Finance, Liberis Polska, Duo Finance (dalej również jako: „Pożyczkodawcy”). Zgodnie z zasadą swobody działalności gospodarczej oraz swobody umów każdy z podmiotów ma prawo do ułożenia stosunku prawnego, w granicach prawa, według swojego uznania (w tym również na wybór z kim dany przedsiębiorca chce współpracować). Ponadto, Primus Finance jest również pośrednikiem także np. dla Credis Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej: „Credis Polska”).
- (12) Zdaniem Przedsiębiorców jednym z zarzutów podniesionych przez Prezesa UOKiK było korzystanie przez nich z wzorców umów o tej samej treści. Wskazano na bezprzedmiotowość takiego zarzutu ze względu na to, że nie wykazuje on w żaden sposób działania, które mogłoby zaszkodzić konsumentom czy też działać wbrew ich interesom.
- (13) Odnosząc się do uwarunkowań rynkowych, a w szczególności zaprzestania udzielania pożyczek na czas obowiązywania art. 8d-8f ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2020 poz. 374, dalej: „ustawa o szczególnych rozwiązaniach”) Przedsiębiorcy wskazali, iż wynikało to z niepewności na rynku finansowym oraz niewątpliwego zwiększenia ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej. Wprowadzenie tych przepisów znacząco ograniczyło rentowność działalności podmiotów udzielających kredytów konsumenckich. Wprowadzone ustawą o szczególnych rozwiązaniach ograniczenia możliwości pobierania opłat za kolejne pożyczki refinansujące, udzielone przez

podmioty powiązane kapitałowo nie były zatem jedyną (jak miało to być przedstawione w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania) przyczyną zaprzestania udzielania przez Przedsiębiorców pożyczek.

- (14) W odniesieniu do refinansowania pożyczek Przedsiębiorcy wskazali, iż jest to powszechnie przyjęta praktyka rynkowa. Nie można zatem deprecjonować zasadności tego typu produktu finansowego, a zdaniem Przedsiębiorców, taki efekt chce uzyskać Prezes Urzędu podkreślając jedynie aspekt tzw. 'rolowania pożyczek'. Ponownie wskazano, iż żadne przepisy ustawy o kredycie konsumenckim nie nakazują, ani nie normują działania podmiotów będących grupą kapitałową.
- (15) Ponadto, Przedsiębiorcy (w odniesieniu do stosowanych wzorców umów) podnieśli również, że nie tylko oni zdecydowali się na zapisy dotyczące zawężenia kręgu kredytobiorców do osób, które nie mają zaległości lub otwartych zobowiązań względem danego (udzielającego pożyczkę) kredytodawcy przy jednoczesnym posiadaniu w ofercie refinansowania.
- (16) Przedsiębiorcy wskazali również, iż ich kredytobiorcy mieli nieograniczony dostęp do innych podmiotów oferujących pożyczki - w rejestrze instytucji pożyczkowych prowadzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego wpisanych jest 510 podmiotów udzielających pożyczki oraz 36 612 pośredników kredytowych.
- (17) W ocenie Przedsiębiorców nie można wyciągać negatywnych konsekwencji w stosunku do nich za przekazywanie konsumentom oferty, reklamy czy informacji o oferowanych produktach (w kontekście oferowanych pożyczek refinansujących). Przekaz marketingowy był jednoznaczny i konsument już na etapie zawierania pierwszej umowy pożyczki powinien był wiedzieć, że ten sam pożyczkodawca nie udzieli mu pożyczki refinansującej w reżimie art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.
- (18) Strony podniosły również, że art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim nie można interpretować w sposób dalej zawężający możliwość pobierania pozaodsetkowych kosztów kredytu przez pożyczkodawców niż w przypadkach wyraźnie tam wskazanych.
- (19) Następnie strony wskazały, że ustawa o kredycie konsumenckim nie zakazuje ani współpracy przedsiębiorców, w tym współpracy w ramach podmiotów powiązanych. Podkreślono również, że podmioty powiązane zachowują swoją autonomię i stanowią odrębne spółki prawa handlowego. Art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim nie nakłada obowiązku by kolejny kredyt był udzielany przez ten sam podmiot. Normuje jedynie sytuację, w której ten sam kredytodawca, w określonym terminie udziela kolejnego kredytu konsumentowi. Na tle tych rozważań strony doszły do wniosku, iż ich model działania nie był obliczony na osiągnięcie skutku zakazanego przez ustawę o kredycie konsumenckim, skoro nie zakazuje ona udzielenia pożyczki w trakcie 120 dni od udzielenia pierwszej pożyczki przez podmiot inny niż pierwotny kredytodawca. Nie można w takim przypadku mówić o obejściu prawa poprzez naliczanie kosztów pożyczek zgodnie z art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, a nie tych z art. 36c

też ustawy, skoro reżim określony w tym artykule jest przewidziany wyłącznie w stosunku do pierwotnego kredytobiorcy. Przedsiębiorcy podnieśli także, iż odkład obowiązują unormowania ustawy o szczególnych rozwiązaniach zaprzestali udzielania pożyczek, w tym także tych podlegających reżimowi tej ustawy.

- (20) Ponadto, nie można czynić Przedsiębiorcom zarzutu z faktu, iż zaprzestali udzielania pożyczek refinansowych w momencie prognozowanych zmian obowiązujących przepisów. Dostrzeganie wcześniej sytuacji, które mogą mieć wpływ na działalność gospodarczą prowadzoną przez dany podmiot należy rozpatrywać w kategorii pozytywnych, a nie negatywnych.
- (21) Zawiadomieniem z dnia 06 czerwca 2022 r. (karty nr 2313-2316) strony zostały zawiadomione o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Przedsiębiorcy nie skorzystali z przysługującego im w tym zakresie prawa.

Stan faktyczny

Przedsiębiorcy

Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

- (22) Yes Finance prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: „KRS”) pod nr KRS 0000489140. Zakres prowadzonej przez Yes Finance działalności obejmuje m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z) - jest to przedmiot przeważającej działalności gospodarczej. Ponadto, Yes Finance zostało wpisane pod numerem RIP000040 do prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego Rejestru instytucji pożyczkowych.
- (23) Jak wynika z wpisu do KRS do dnia 15 maja 2015 r. jedynym akcjonariuszem był Robert Mirosław Klepner, od tego dnia jako jedyny akcjonariusz wpisana została cypryjska spółka Winterfox Asset Management Ltd. Robert Mirosław Klepner wpisany był również do dnia 17 czerwca 2021 r. jako prezes zarządu tego przedsiębiorcy, po tym dniu do Działu 2 rubryki 1 podrubryki 1 jako prezes zarządu wpisany został Bartłomiej Sergiusz Gajecki.

[dowód: dane z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego - <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html> - https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1966184 https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1966184]

- (24) Yes Finance osiągnęło w latach 2019-2021 obrót w wysokości:

- (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2019;
- (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2020;

– (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2021.

[dowód: pismo Yes Finance z dnia 12 sierpnia 2021 r. wraz załącznikami (karty nr 2295 - 2312), pismo Yes Finance z dnia 24 czerwca 2022 r. (karta nr 2325)]

Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(25) Liberis Polska prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000600387. Zakres prowadzonej przez Liberis Polska działalności obejmuje m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z) - jest to przedmiot przeważającej działalności gospodarczej. Ponadto, Liberis Polska zostało wpisane pod numerem RIP000105 do prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego Rejestru instytucji pożyczkowych.

(26) Z danych zamieszczonych w KRS wynika, że do dnia 17 maja 2016 r. jedynym udziałowcem Liberis Polska było Yes Finance, od dnia 17 maja 2016 r. do dnia 04 października 2021 r. była nim cypryjska spółka Winterfox Asset Management Ltd. Od dnia 04 października 2021 r. jako udziałowcy zostały wpisane następujące podmioty: Winterfox Asset Management Ltd, TARINEUM HOLDING SA z siedzibą w Tannay (Szwajcaria), Robert Klepner, Krystyna Pietka, Tadeusz Pietka. Z dniem 03 marca 2022 r. jako wspólnik wpisane zostało TARINEUM HOLDING SA z siedzibą w Tannay (Szwajcaria). Jako prezes zarządu wpisany został w dniu 31 maja 2021 r. Bartłomiej Sergiusz Gajecki (wcześniej tę funkcję pełnił Paweł Kazimierz Niedbała).

[dowód: dane z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego - <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html>
https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1966182
https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1966182]

(27) Liberis Polska osiągnęło w latach 2019-2021 obrót w wysokości:

– (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2019;

– (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2020;

– (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2021.

[dowód: pismo Liberis Polska z dnia 12 sierpnia 2021 r. wraz załącznikami (karty nr 2280 - 2294), pismo Yes Finance z dnia 24 czerwca 2022 r. (karta nr 2324)]

Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(28) Duo Finance prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000600398. Zakres prowadzonej przez Duo Finance działalności obejmuje m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne (PKD 64.19.Z) - jest to przedmiot przeważającej działalności gospodarczej. Ponadto, Duo Finance zostało wpisane pod numerem RIP000041 do prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego Rejestru instytucji pożyczkowych.

(29) Z danych zamieszczonych w KRS wynika, że do dnia 11 maja 2016 r. jedynym działowcem tej spółki było Yes Finance, od dnia 11 maja 2016 r. jest to cypryjska spółka Winterfox Asset Management Ltd. Jako prezes zarządu wpisany został w dniu 28 maja 2021 r. Bartłomiej Sergiusz Gajecki (wcześniej tę funkcję pełnił Łukasz Litwiniec).

[dowód: dane z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego - <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html> - https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1966194]

(30) Duo Finance osiągnęło w latach 2019-2021 obrót w wysokości:

- (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2019;
- (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2020;
- (tajemnica Przedsiębiorcy) w roku 2021.

[dowód: pismo Duo Finance z dnia 12 sierpnia 2021 r. wraz załącznikami (karty nr 2259 - 2279), pismo Duo Finance z dnia 24 czerwca 2022 r. (karta nr 2326)]

Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie

(31) Primus Finance prowadziło działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000594858. Zakres prowadzonej przez Primus Finance działalności obejmuje m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne (PKD 64.19.Z) - jest to przedmiot przeważającej działalności gospodarczej. Ponadto, Primus Finance zostało wpisane pod numerem RPK000621 do prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego Rejestru pośredników kredytu konsumenckiego.

(32) Z danych zamieszczonych w KRS wynika, że do dnia 12 maja 2016 r. jedynym udziałowcem tej spółki było Yes Finance, od dnia 12 maja 2016 r. jest cypryjska spółka Winterfox Asset Management Ltd. Jako prezes zarządu wpisany został w dniu 28 maja 2021 r. Bartłomiej Sergiusz Gajecki (wcześniej tę funkcję pełnił Łukasz Grabczuk). Ponadto, z KRS wynika także, iż postępowanie upadłościowe wobec tego przedsiębiorcy postępowanie upadłościowe zostało otwarte w dniu 23 marca 2022 r.

[dowód: dane z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego - <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html> - https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1963430 - https://www.knf.gov.pl/dla_konsumenta/wyszukiwarka_podmiotow#1963430]

(33) Primus Finance osiągnęło w roku 2021 obrót w wysokości (tajemnica Przedsiębiorcy).

[dowód: pismo Primus Finance z dnia 24 czerwca 2022 wraz załącznikiem (karty nr 2317 - 2323)]

Profil działalności Przedsiębiorców

Procedura udzielania i refinansowania pożyczek

- (34) Yes Finance, Liberis Polska oraz Duo Finance prowadzili działalność w zakresie udzielania kredytów konsumenckich w charakterze pożyczkodawców i udzielali konsumentom pożyczek za pośrednictwem pośrednika kredytowego - Primus Finance. Yes Finance rozpoczęło działalność gospodarczą polegającą na udzielaniu pożyczek w dniu 01 października 2015 r., Liberis Polska w dniu 14 czerwca 2016 r., natomiast Duo Finance w dniu 12 maja 2016 r. Jak wynika z zawartych umów współpraca Pośrednika z Liberis Polska oraz Duo Finance rozpoczęła się w dniu (*tajemnica Przedsiębiorcy*), natomiast z Yes Finance w dniu (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Pożyczkodawcy zawierali umowy z konsumentami za pośrednictwem Pośrednika m.in. na podstawie wzorców umów pn. "Ramowa Umowa Pożyczki", "Umowa Pożyczki (Potwierdzenie zawarcia Umowy Pożyczki)" oraz "Formularz Informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego".
- (35) Umowy pomiędzy Pożyczkodawcami a konsumentami były umowami zawieranymi na odległość, w drodze oświadczeń i czynności dokonywanych przez konsumentów na następujących platformach pożyczkowych należących do pośrednika kredytowego Primus Finance: www.chwilowkomat.pl, www.alegotowka.pl, www.minipozyczka.pl oraz www.halopozyczka.pl. W zakresie udzielania pożyczek z wykorzystaniem tych stron internetowych Primus Finance współpracowało z Yes Finance, Liberis Polska oraz Duo Finance. W zakresie udzielania pożyczek z wykorzystaniem strony www.aleratka.pl Primus Finance współpracowało z Credis Polska - oferta tego podmiotu nie była dostępna za pośrednictwem wskazanych powyżej stron internetowych (czyli www.chwilowkomat.pl, www.alegotowka.pl, www.minipozyczka.pl oraz www.halopozyczka.pl).
- (36) W celu zawarcia umowy pożyczki konsument dokonywał rejestracji i utworzenia "Konta Klienta" na platformie pożyczkowej oraz składał wnioski o zawarcie umowy. Ponadto, konsument składał oświadczenia i zgody niezbędne do dokonania oceny jego zdolności kredytowej. W przypadku przyznania pożyczki gotówkowej, na "Koncie Klienta" zostawała zamieszczona Ramowa Umowa Pożyczki oraz Umowa Pożyczki (Potwierdzenie zawarcia Umowy Pożyczki). Dokumenty te były również przesyłane na adres poczty e-mail konsumenta w formie plików umożliwiającymi zapis na komputerze konsumenta. Minimalny czas trwania umowy pożyczki wynosił 7 dni, a maksymalny czas trwania umowy wynosił 30 dni. Minimalna wysokość pożyczki wynosiła 500 zł, a maksymalna wysokość wynosiła 5000 zł.
- (37) Z dniem 31 marca 2020 r. Yes Finance, Liberis Polska oraz Duo Finance wstrzymały udzielanie pożyczek (obejmujących pożyczki refinansujące i pozostałe). Z dniem 31 marca 2020 r. Primus Finance wstrzymała przyjmowanie wniosków pożyczkowych. Jak wynika ze sprawozdań finansowych z działalności spółek Yes Finance, Liberis Polska oraz Duo Finance za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku - z uwagi na wprowadzone ustawą z dnia 31 marca 2020 ograniczenia możliwości pobierania opłat za kolejne pożyczki refinansujące, udzielone przez podmioty

powiązane kapitałowo, Pożyczkodawcy, w czasie obowiązywania ustawy COVID-19 z dnia 31 marca 2020 r., tj. do końca marca 2021 r., nie będą udzielały pożyczek, a po okresie obowiązywania limitów pozaodsetkowych kosztów kredytowych oraz innych ograniczeń dla branży pożyczkowej wprowadzonych ustawą COVID-19 z dnia 31 marca 2020 roku Pożyczkodawcy planują powrócić do udzielania pożyczek gotówkowych w Polsce. Do dnia wydania niniejszej decyzji jednakże tego nie uczynili.

- (38) Pożyczkodawcy, w okresie działalności do 30 marca 2020 r., nie oferowali konsumentom możliwości skorzystania z odroczenia spłaty zadłużenia, wynikającego z umowy o kredyt konsumencki, jak również nie oferowali konsumentom, którym udzielili kredytu konsumenckiego, a którzy nie dokonali pełnej spłaty kredytu, możliwości udzielania kolejnych kredytów w okresie 120 dni od daty wypłaty pierwszego z kredytów.
- (39) Pośrednik oświadczył, że od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 30 marca 2020 r., na platformach pożyczkowych, których Primus Finance jest właścicielem, nie pojawiała się oferta skorzystania z odroczenia spłaty zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki, jak również nie pojawiała się dla konsumenta, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, oferta uzyskania kolejnego kredytu u tego samego kredytodawcy w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego kredytów. Primus Finance oświadczył także, iż nigdy nie oferował klientom skorzystania z odroczenia spłaty zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki oraz nigdy nie oferował klientom, którzy nie dokonali pełnej spłaty kredytu uzyskania kolejnego kredytu u tego samego kredytodawcy w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów.
- (40) Oferta pożyczki refinansującej była przedstawiana klientowi w formie elektronicznej i pojawiała się na "Koncie Klienta" na 5 dni przed terminem spłaty aktualnie obowiązującej umowy pożyczki. Oferta przedstawiona była w formie suwaka, na którym Klient mógł wybrać: kwotę pożyczki refinansującej (nie niższą niż kwota pożyczki refinansowanej) oraz okres spłaty pożyczki refinansującej. Stosownie do wybranej na suwaku kwoty pożyczki i okresu spłaty pożyczki - oferta zawierała także następujące parametry: termin spłaty, całkowity koszt pożyczki, kwotę do spłaty RRSO dla przedstawionej oferty oraz możliwość pobrania (na trwałym nośniku) Formularza Informacyjnego wnioskowanej pożyczki i wzoru umowy pożyczki z widoczną nazwą Pożyczkodawcy. Jednocześnie na "Koncie Klienta" pojawiała się informacja o konieczności spłaty przez klienta kosztów pożyczki refinansowanej przed uruchomieniem pożyczki refinansującej, o treści: *"Spłacasz koszty obecnej pożyczki i zaciągasz nową pożyczkę", "Po dokonaniu spłaty nowa pożyczka zostanie automatycznie przyznana", "Koszt obecnej pożyczki do spłacenia ... (spłacenie tej kwoty umożliwi refinansowanie obecnej pożyczki)".*
- (41) Decyzja poszczególnych Pożyczkodawców o akceptacji lub odmowie udzielenia pożyczki poprzedzona była analizą zdolności i wiarygodności kredytowej. W przypadku decyzji pozytywnej była wyznaczana kwota pożyczki zgodnie z przyjętymi kryteriami

polityki kredytowej, jednakże o wartości nie wyższej niż wnioskowana przez klienta. Warunkiem uruchomienia pożyczki refinansującej przez Pożyczkodawcę była uprzednia spłata przez klienta całkowitego kosztu pożyczki refinansowanej. Refinansowaniu podlegała wyłącznie kapitałowa część pożyczki refinansowanej.

- (42) Analiza zdolności oraz wiarygodności kredytowej była przeprowadzana w oparciu o (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (43) Transakcje refinansowania poszczególnych pożyczek były rejestrowane w systemie pożyczkowym Pożyczkodawcy w czasie rzeczywistym. Podkreślenia wymaga fakt, że systemy rozliczania pożyczek refinansujących były identyczne u każdego z Pożyczkodawców. Po zakończeniu każdego miesiąca zbiorcze dane z danego miesiąca, zgodnie z zapisami § 13 ust. 1 Ramowej Umowy Pożyczki zawieranej z klientem, były księgowane na odpowiednich kontach rozrachunkowych. Fizyczne rozliczenia pomiędzy Pożyczkodawcami były realizowane na zasadzie (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (44) Kwota refinansowana była wypłacana na rachunek bankowy podmiotu, wobec którego konsument posiadał uprzednio zaciągnięte zobowiązanie lub dokonywane były innego rodzaju rozliczenie z podmiotem względem którego konsument posiadał uprzednio zaciągnięte zobowiązanie. Rozliczenie w każdym wypadku odbywało się z udziałem pośrednika kredytu konsumenckiego Primus Finance, do którego obowiązków, na podstawie zawartej umowy pośrednictwa, było wypłacanie pożyczek klientom i przyjmowanie spłat pożyczek.
- (45) Po otrzymaniu wniosku o pożyczkę refinansującą, Pośrednik przekazywał wniosek do jednej z instytucji pożyczkowych z nim współpracujących. Kryteria wyboru Pożyczkodawców uzależnione były od zgłoszonych przez daną instytucję pożyczkową (Yes Finance, Duo Finance lub Liberis Polska) możliwości sprzedażowych, które to z kolei były (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Pośrednik oświadczył także, że dodatkowym kryterium brany pod uwagę przez Pożyczkodawców, które decydowało o przyjęciu lub odrzuceniu wniosku o pożyczkę był status bieżącej relacji z klientem, tzn. w przypadku istnienia otwartej relacji pożyczkowej z danym klientem - dany Pożyczkodawca nie przyjmował wniosku o pożyczkę (w tym o pożyczkę refinansującą), a wniosek o pożyczkę kierowany był przez Pośrednika do innego Pożyczkodawcy.
- (46) Yes Finance w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. udzieliła:
- (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek (obejmujących refinansujące i pozostałe),
 - (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek refinansujących,
 - liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów powiązanych kapitałowo ze Spółką (czyli Liberis Polska i Duo Finance) wynosiła (*tajemnica Przedsiębiorcy*),
 - liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów niepowiązanych kapitałowo ze Spółką wynosiła 0.
- (47) Liberis Polska w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. udzieliła:

- *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pożyczek (obejmujących refinansujące i pozostałe),
- *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pożyczek refinansujących,
- liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów powiązanych kapitałowo ze Spółką (czyli Yes Finance i Duo Finance) wynosiła *(tajemnica Przedsiębiorcy)*,
- liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów niepowiązanych kapitałowo ze Spółką wynosiła 0.

(48) Duo Finance w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. udzieliła:

- *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pożyczek (obejmujących refinansujące i pozostałe),
- *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pożyczek refinansujących,
- liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów powiązanych kapitałowo ze Spółką (czyli Yes Finance i Liberis Polska) wynosiła *(tajemnica Przedsiębiorcy)*,
- liczba wypłat kwoty refinansowanej w stosunku do podmiotów niepowiązanych kapitałowo ze Spółką wynosiła 0.

[dowód: pisma Pożyczkodawców z dnia 07 października 2020 r. (karty nr 1783-1787, 1864-1867, 1913-1916), pisma Pożyczkodawców z dnia 19 listopada 2020 r. (karty nr 2023-2024, 2029-2030, 2034-2035), pisma Pożyczkodawców z dnia 08 lutego 2021r. (karty nr 2156-2159, 2161-2163, 2165-2166), Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Yes Finance a Primus Finance (karty nr 37-42), Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Liberis Polska a Primus Finance (karty nr 603-612), Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Duo Finance a Primus Finance (karty nr 1040-1044)]

Procedura udzielania i refinansowania pożyczek na przykładzie wybranych konsumentów

(49) Poniżej zilustrowano przypadki konsumentów, którym kolejnych pożyczek, na spłatę poprzednich, udzielali na zmianę różni Pożyczkodawcy z tej samej grupy kapitałowej (Yes Finance, Duo Finance oraz Liberis Polska). Zaprezentowane poniżej tabele stanowią opracowania własne na podstawie załączników dołączonych do pism Pożyczkodawców. Z przedstawionych dokumentów wynikało, iż pobierane prowizje odpowiadały wysokości maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu.

[dowód: pisma Pożyczkodawców z dnia 07 października 2020 r. (karty nr 1783-1787, 1864-1867, 1913-1916), pisma Pożyczkodawców z dnia 19 listopada 2020 r. (karty nr 2023-2024, 2029-2030, 2034-2035), pisma Pożyczkodawców z dnia 08 lutego 2021r. (karty nr 2156-2159, 2161-2163, 2165-2166)]

(50) Umowy zawarte przez konsumentkę H.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Duo Finance	29.04.2019	30	2000,00	2000,00	0,00	549,30	16,20	565,50
2.	Yes Finance	29.05.2019	30	2000,00	0,00	2000,00	549,30	16,20	2606,54

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Liberis Polska	23.08.2019	30	1000,00	1000,00	0,00	274,50	8,10	282,60
2.	Yes Finance	22.09.2019	30	2500,00	1500,00	1000,00	686,40	20,4	0 (Umowa aktywna windykowana)

(51) Umowy zawarte przez konsumentkę E.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Liberis Polska	26.01.2020	30	500,00	500,00	0,00	137,10 (132,53 - zapłaconą przez klienta z powodu wcześniejszej spłaty)	3,90	136,30
2.	Yes Finance	25.02.2020	30	700,00	200,00	500,00	192,00	5,70	197,40
3.	Duo Finance	26.03.2020	30	700,00	0,00	700,00	192,00 (90,51 - zapłaconą przez klienta z powodu wcześniejszej spłaty)	5,10	793,00

(52) Umowy zawarte przez konsumentkę O.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Yes Finance	28.12.2019	30	1000,00	1000,00	0,00	274,50	8,10	282,60
2.	Liberis Polska	27.01.2020	30	2000,00	1000,00	1000,00	549,30	16,20	0 (Umowa aktywna windykowana)

(53) Umowy zawarte przez konsumenta T.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Yes Finance	26.12.2019	30	900,00	900,00	0,00	246,90 (238,67 - zapłaconą przez klienta z powodu wcześniejszej spłaty)	7,20	245,63
2.	Liberis Polska	25.01.2020	30	1900,00	1000,00	900,00	521,70	15,60	187,30 (Umowa aktywna windykowana)

(54) Umowy zawarte przez konsumenta R.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Liberis Polska	18.11.2019	30	1000,00	1000,00	0,00	0,00 (Promocyjne Warunki Pożyczki)	0,00	0
2.	Yes Finance	18.12.2019	30	2500,00	1500,00	1000,00	686,40	20,40	709,65
3.	Duo Finance	21.01.2020	30	3500,00	1000,00	2500,00	961,20	28,50	989,70
4.	Yes Finance	21.02.2020	30	4000,00	500,00	3500,00	1098,60	32,70	5162,97

(55) Umowy zawarte przez konsumenta R.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Liberis Polska	21.01.2020	30	1000,00	1000,00	0,00	274,50	8,10	282,60
2.	Yes Finance	21.02.2020	30	1000,00	0,00	1000,00	274,50 (64,05 - zapłacon a przez klienta z powodu wcześniejszej spłaty)	8,10	1065,94

(56) Umowy zawarte przez konsumenta M.

Lp.	Nazwa Pożyczkodawcy	Data zawarcia umowy	Okres spłaty w dniach	Całkowita kwota pożyczki	Kwota wypłacona pożyczkobiorcy	Kwota refinansowana	Prowizja	Odsetki	Suma wpłat dokonanych przez pożyczkobiorcę
1.	Liberis Polska	29.10.2018	30	1000,00	1000,00	0,00	0,00 (Promocyjne Warunki Pożyczki)	0,00	Brak danych
2.	Yes Finance	28.11.2018	30	2000,00	1000,00	1000,00	549,30	16,20	Brak danych
3.	Duo Finance	01.01.2019	30	2000,00	2,22	1997,78	549,30 (549,28)	16,20	565,48
4.	Yes Finance	01.02.2019	30	2500,00	500,00	2000,00	686,40	20,40	707,75
5.	Liberis Polska	05.03.2019	30	2900,00	400,00	2500,00	796,50	23,70	821,31
6.	Yes Finance	06.04.2019	30	3900,00	1000,00	2900,00	1071,00 (1052,70)	31,80	1086,94
7.	Duo Finance	09.05.2019	30	3900,00	0,00	3900,00	1071,00	31,80	1102,80
8.	Yes Finance	08.06.2019	30	4000,00	100,00	3900,00	1098,60 (1096,79)	32,70	1132,46
9.	Liberis Polska	11.07.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1134,36
10.	Yes Finance	13.08.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1135,89
11.	Duo Finance	16.09.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1131,30
12.	Yes Finance	17.10.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1132,83

13.	Liberis Polska	18.11.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1131,30
14.	Yes Finance	19.12.2019	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1134,36
15.	Duo Finance	21.01.2020	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1131,30
16.	Yes Finance	21.02.2020	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	32,70	1132,28
17.	Liberis Polska	24.03.2020	30	4000,00	0,00	4000,00	1098,60	29,40	5127,77

Umowy zawarte pomiędzy Pożyczkodawcami a Pośrednikiem

- (57) Pożyczkodawcy udzielali pożyczek za pośrednictwem tego samego pośrednika kredytowego (Primus Finance), z którym mają podpisane Umowy o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich. Z umów tych wynika, że Pośrednik nie jest uprawniony do podjęcia decyzji w sprawie przyznania lub nieprzyznania pożyczki, a decyzję w tym zakresie podejmują Pożyczkodawcy. Usługa pośrednictwa obejmuje m.in. *(tajemnica Przedsiębiorcy)*.
- (58) Jak wynika z Umów o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich, Pożyczkodawcy są zobowiązani udostępniać Pośrednikowi środki pieniężne, niezbędne do wypłacania kwot pożyczki. *(tajemnica Przedsiębiorcy)*.
- (59) Pośrednik nie jest uprawniony z tytułu świadczenia usługi pośrednictwa do otrzymywania jakiegokolwiek wynagrodzenia bezpośrednio od klienta. Natomiast za świadczenie usługi pośrednictwa Duo Finance zobowiązała się uiszczać na rzecz Pośrednika wynagrodzenie, *(tajemnica Przedsiębiorcy)*. Za świadczenie usługi pośrednictwa Liberis Polska zobowiązała się uiszczać na rzecz Pośrednika wynagrodzenie, *(tajemnica Przedsiębiorcy)*. Za świadczenie usługi pośrednictwa Yes Finance zobowiązała się uiszczać na rzecz Pośrednika wynagrodzenie, *(tajemnica Przedsiębiorcy)*. Usługa pośrednictwa jest rozliczana *(tajemnica Przedsiębiorcy)*.

[dowód: Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Yes Finance a Primus Finance (karty nr 37-42), Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Liberis Polska a Primus Finance (karty nr 603-612), Umowa o świadczenie usług pośrednictwa w zakresie udzielania pożyczek konsumenckich zawarta w dniu *(tajemnica Przedsiębiorcy)* pomiędzy Duo Finance a Primus Finance (karty nr 1040-1044)]

Wzorce umów oraz uprawnienia i obowiązki z nich wynikające

- (60) Yes Finance, Liberis Polska oraz Duo Finance postęgiwały się w obrocie z udziałem konsumentów wzorcami umów tej samej treści, różniącymi się jedynie oznaczeniem

Pożyczkodawcy. Zasady, na jakich Pożyczkodawcy oraz pożyczkobiorcy zawierali umowy pożyczki zostały opisane w poszczególnych paragrafach Ramowej Umowy Pożyczki. Konsument otrzymywał także "Umowę Pożyczki (Potwierdzenie zawarcia Umowy Pożyczki)", tj. dokument potwierdzający zawarcie każdej poszczególnej Umowy Pożyczki oraz zawierający informacje, o których mowa w art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim.

(61) Zgodnie z § 9 ust. 2 Ramowej Umowy Pożyczki *„Udzielenie kolejnej Pożyczki możliwe jest wyłącznie po spłacie przez Pożyczkobiorcę poprzednio udzielonych Pożyczek przez Pożyczkodawcę”*.

(62) Pomimo, że Pożyczkodawcy nie udzielali pożyczek refinansujących, na spłatę poprzedniej pożyczki udzielonej temu samemu konsumentowi, to w pozostałych przypadkach każdy z Pożyczkodawców przewidywał możliwość udzielenia pożyczki refinansującej, której zasady udzielenia zostały opisane w § 13 Ramowej Umowy Pożyczki, który stanowi, że:

„1. W przypadku udzielenia Pożyczkobiorcy Pożyczki Refinansującej, Pożyczkodawca wypłaci Pożyczkę za pośrednictwem Pośrednika na rachunki podmiotów uprawnionych względem Pożyczkobiorcy, wskazanych przez Pożyczkobiorcę we wniosku o zawarcie Umowy Pożyczki Refinansującej, lub dokona innego rozliczenia z podmiotami uprawnionymi względem Pożyczkobiorcy, w celu spłaty refinansowanych zobowiązań Pożyczkobiorcy wymienionych we Wniosku o zawarcie Pożyczki Refinansującej. W przypadku, gdy kwota udzielonej Pożyczkobiorcy Pożyczki Refinansującej jest wyższa niż kwota refinansowanych zobowiązań Pożyczkobiorcy wymienionych we Wniosku o zawarcie Pożyczki Refinansującej, nadwyżka kwoty Pożyczki zostanie przelana na Rachunek bankowy Pożyczkobiorcy.

2. Pożyczka Refinansująca przeznaczona jest na finansowanie celów przewidzianych w Umowie Pożyczki, a środki pochodzące z Pożyczki wypłacone zostaną stosownie do dyspozycji Pożyczkobiorcy zawartej we Wniosku o zawarcie Umowy Pożyczki Refinansującej.

3. Wykonanie przelewu Pożyczki zgodnie z dyspozycją Pożyczkobiorcy zawartą we Wniosku o zawarcie Umowy Pożyczki Refinansującej, lub innego rozliczenia, skutkującego wykonaniem wszelkich zobowiązań Pożyczkobiorcy względem Pożyczkodawcy, oznaczać będzie wydanie Pożyczkobiorcy kwoty Pożyczki.

4. W przypadku Pożyczki Refinansującej Pożyczkodawca przelewa Pożyczkę za pośrednictwem Pośrednika na rachunek podmiotu wskazanego przez Pożyczkobiorcę od razu po wejściu w życie Umowy Pożyczki, lub dokonuje z nim innego rozliczenia, a jednocześnie przesyła do Pożyczkobiorcy informację o wypłaceniu lub wykonaniu wszelkich zobowiązań Pożyczkobiorcy względem pożyczkodawcy, wskazanego w dyspozycji, drogą elektroniczną (wiadomość e-mail) lub telefonicznie (wysyłając wiadomość SMS).

5. W przypadku, gdy wypłata lub innego rodzaju rozliczenie Pożyczki Refinansującej następuje w stosunku do podmiotu współpracującego z Pośrednikiem, Pośrednik prześle do Pożyczkobiorcy drogą elektroniczną (wiadomość e-mail) lub telefonicznie (wysyłając wiadomość SMS), potwierdzenie wypłaty lub wykonania wszelkich zobowiązań Pożyczkobiorcy względem podmiotu, którego zobowiązanie Pożyczkobiorca wskazał do spłaty, stosownie do treści § 5 ust. 3 niniejszej Ramowej Umowy Pożyczki.

6. W przypadku, gdy Pożyczkobiorca wpłaci na Rachunek Bankowy Pożyczkodawcy Prowizję z tytułu obsługi Pożyczki Refinansowanej przed terminem wymagalności zobowiązań, które mają być przedmiotem refinansowania, przyjmuje się, że refinansowanie powinno nastąpić w dniu wymagalności tych zobowiązań.”.

(63) W procesie wnioskowania o udzielenie pożyczki refinansującej klient wskazywał rodzaj zobowiązania, które chce zaspokoić ze środków pochodzących z pożyczki refinansującej, co wynika z § 5 ust. 3 Ramowej Umowy Pożyczki, zgodnie z którym: *“W przypadku składania Wniosku o zawarcie Umowy Pożyczki Refinansującej Pożyczkobiorca jest ponadto zobowiązany podać opis zobowiązania, które ma zostać spłacone w wykonaniu przez Pożyczkodawcę Umowy Pożyczki Refinansującej (dyspozycja spłaty). W przypadku, gdy zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzednim stanowi zobowiązanie względem innego Pożyczkodawcy, z którym współpracuje Pośrednik, wypełnienie danych we Wniosku o zawarcie Pożyczki Refinansującej nastąpi automatycznie, a następnie dane te zostaną potwierdzone przez Pożyczkobiorcę”.* Konsument nie dokonywał wyboru Pożyczkodawcy ani nie wpisywał sam danych Pożyczkodawcy we wniosku o udzielenie pożyczki refinansującej.

(64) Wysokość prowizji dla kwoty wypłaconej dla poszczególnych okresów na jaki została udzielona pożyczka została zawarta w Załączniku nr 1 do Ramowej Umowy Pożyczki "Tabele Opłat i Prowizji". Wskazane w tabeli kwoty prowizji, przy 30 dniowym okresie pożyczki, zostały ustalone na poziomie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu obliczonych według wzoru wskazanego w art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

[dowód: wzorzec umowy pod nazwą Ramowa Umowy Pożyczki (karty nr 44-51)]

(65) Punkt 2 we wzorcach umów pn. „Umowa Pożyczki (Potwierdzenie zawarcia Umowy Pożyczki)” zawierał dyspozycję spłaty ze wskazaniem, jaka jej część będzie wypłacona tytułem spłaty uprzednio zaciągniętego zobowiązania refinansowanego, a jaka część zostanie wypłacona na rachunek bankowy pożyczkobiorcy, o treści: *„Zgodnie z dyspozycją Pożyczkobiorcy wypłata Kwoty pożyczki nastąpi: a) Kwota ... zł na rachunek bankowy należący do Primus Finance Sp. z o.o. o numerze: ... a w przypadku Pożyczki Refinansującej również dopuszcza się innego rodzaju rozliczenie, skutkujące wykonaniem wszelkich zobowiązań Pożyczkobiorcy względem Pożyczkodawcy wskazanego przez Pożyczkobiorcę we Wniosku o zawarcie Umowy Pożyczki Refinansującej; b) kwota ... zł na rachunek bankowy Pożyczkobiorcy.”.*

[dowód: wzorzec umowy pod nazwą Umowa Pożyczki (Potwierdzenie zawarcia Umowy Pożyczki) (karty nr 52-53)]

Ocena prawna ustalonych faktów

Naruszenie interesu publicznego

- (66) Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa UOKiK prowadzona jest w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa UOKiK ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa UOKiK do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.
- (67) W opinii Prezesa UOKiK, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli z Pożyczkodawcami, przy udziale Pośrednika, umowę o pożyczkę oraz wobec których została lub mogła zostać wszczęta procedura jej refinansowania. Działanie Przedsiębiorców nie dotyczyło interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, których sytuacja była identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawiało się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieją zatem podstawy do oceny zachowania Przedsiębiorców pod kątem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Naruszenie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- (68) Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy.
- (69) Stwierdzenie przez Prezesa Urzędu stosowania przez Przedsiębiorców praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów wymaga zatem stwierdzenia łącznego zaistnienia następujących przesłanek:
- 1) kwestionowane zachowania są działaniami przedsiębiorcy,
 - 2) zachowania te są sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami,
 - 3) zachowania te naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy

(70) Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców* (Dz. U. z 2021 r. poz. 162). W myśl art. 4 ust. 1 ww. ustawy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły (art. 3 ww. ustawy).

Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(71) Yes Finance jest osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą, wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000489140. Z odpisu z KRS wynika, że Yes Finance prowadzi działalność w zakresie m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z). Działalność Yes Finance ma zatem charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Wobec powyższego należy uznać, iż Przedsiębiorca spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę. W konsekwencji jej działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(72) Liberis Polska jest osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą, wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000600387. Z odpisu z KRS wynika, że Liberis Polska prowadzi działalność w zakresie m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z). Działalność Liberis Polska ma zatem charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Wobec powyższego należy uznać, iż Przedsiębiorca spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę. W konsekwencji jej działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(73) Duo Finance jest osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą, wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000600398. Z odpisu z KRS wynika, że Duo Finance prowadzi działalność w zakresie m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z). Działalność Duo Finance ma zatem charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Wobec powyższego należy uznać, iż Przedsiębiorca spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę. W konsekwencji jej działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie

(74) W dniu wszczęcia niniejszego postępowania Primus Finance była osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą, wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000594858 (obecnie wobec tego przedsiębiorcy toczy się postępowanie upadłościowe). Z odpisu z KRS wynika, że Primus Finance prowadzi działalność w zakresie m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne (PKD 64.19.Z). Działalność Primus Finance ma zatem charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Wobec powyższego należy uznać, iż Przedsiębiorca spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę. W konsekwencji jej działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Sprzeczność działania Przedsiębiorców z prawem lub dobrymi obyczajami

(75) Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub sprzeczność z dobrymi obyczajami. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności: naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji; proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru. Zgodnie z art. 24 ust. 3 ww. ustawy nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

(76) Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. W przypadku praktyki wskazanej w pkt I sentencji niniejszej decyzji bezprawność wynika z naruszenia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.

(77) Dobre obyczaje to pozaprawne normy postępowania. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane

zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Dobre obyczaje pojmowane są jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania.

(78) Jak wskazuje się w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. XVII Ama 118/04, Legalis) w stosunkach z konsumentami istota dobrego obyczaju sprowadza się do właściwego informowania o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnego traktowania partnerów umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami SOKiK uznał działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia z dnia 22 czerwca 2010 r., sygn. IV CSK 555/09., definiując dobre obyczaje stwierdził: w płaszczyźnie stosunków kontraktowych zasady te wyrażają się istnieniem powszechnie akceptowanych reguł przyzwoitego zachowania się wobec kontrahenta. Szczególne znaczenie mają reguły uczciwości i rzetelności tzw. „kupieckiej”, których należy wymagać od przedsiębiorcy - profesjonalisty na rynku, a mianowicie przestrzegania dobrych obyczajów, zasad uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania czy lojalności i zaufania.

Ocena prawna zarzutu stawianego Przedsiębiorcom

(79) W odniesieniu do zarzutu z pkt I sentencji decyzji bezprawność działań Przedsiębiorców należy wywieść z naruszenia przepisów obowiązującego prawa, a konkretnie z art. 36c w związku z 36a ustawy o kredycie konsumenckim. Zgodnie z tymi przepisami w przypadku udzielenia przez kredytodawcę konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów: 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów; 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie. Natomiast maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times n / R \times 30\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

Jednocześnie, pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu oraz pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej

całkowitą kwotę kredytu lub maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone zgodnie z podanym wzorem.

(80) Do ustawy o kredycie konsumenckim wprowadzono przepis, który ma na celu wyeliminować tzw. rolowanie kredytu, czyli zadłużanie się, aby spłacić poprzednie zobowiązania, czyli cytowany powyżej art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim. Przepis ten ma zapobiegać próbom obchodzenia przez kredytodawców ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu wprowadzonych przez art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim poprzez udzielanie kredytobiorcom nowych kredytów na spłatę wcześniejszych i obciążanie kredytobiorców wysokimi skumulowanymi kosztami. Z tego względu zastosowanie art. 36c powinno zostać zawężone do tzw. kredytów refinansowanych, czyli kredytów udzielanych przez kredytodawcę na spłatę poprzednich kredytów udzielonych temu samemu konsumentowi¹. W uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw wskazano: „(...) w dodawanych art. 36b i 36c ustawy wprowadzono regulacje przeciwdziałające próbom obchodzenia ustawowo określonych limitów kosztów pozaodsetkowych (np. udzielanie 4 pożyczek z okresem spłaty 1 miesiąca i limitem kosztów 4x27,5% zamiast jednej pożyczki w tej samej kwocie na 4 miesiące z limitem kosztów 35%). Praktyki stosowane aktualnie przez niektórych przedsiębiorców polegają na udzielaniu konsumentom pożyczek na krótkie okresy (tzw. chwilówki), z wymaganą w krótkim okresie całkowitą jednorazową spłatą pożyczki wraz z jej kosztami. W konsekwencji konsument staje przed koniecznością przedłużenia, po upływie kilkunastu lub kilkudziesięciu dni, spłaty pożyczki na kolejny okres, aby podjąć obsługę obciążenia. Za możliwość przedłużenia spłaty pożyczki na kolejny okres konsument jest zobowiązany ponieść dodatkowy koszt.²”.

(81) W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że 2 lipca 2019 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie, który przewidywał nadanie nowego brzmienia art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim. Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że ma ona na celu przeciwdziałanie negatywnemu zjawisku tzw. rolowania kredytu (tj. sytuacji, w której składa się konsumentowi, który już zaciągnął kredyt, w razie np. nieprzewidzianych wydatków i wynikającego z nich problemu z uregulowaniem tego kredytu, ofertę kolejnego kredytu, co w rezultacie prowadzi do tego, że klient wpada w spirale długów). Zgodnie z proponowaną regulacją wskazane w tym przepisie parametry obliczeń w przypadku udzielenia kolejnych kredytów (całkowita kwota kredytu oraz pozaodsetkowe koszty kredytu) miały dotyczyć kolejnych kredytów udzielanych w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów, zarówno tych udzielanych przez pierwotnego kredytodawcę, jak i przez podmioty z nim powiązane. W tym celu projektowany

¹ Komentarz do art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim, red. Stanisławska 2018, wyd. 1/Stanisławska

² Uzasadnienie projektu ustawy, VII kadencja, Druk sejm. nr 3460, s. 22

przepis art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim odsyłał do definicji „podmiotu powiązanego”, którą posłużono się w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości 24 (Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych) zdefiniowanym w art. 2 Rozporządzenia (WE) Nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (Dz. Urz. UE L 243 z 11.09.2002, str. 1). Pożyczkodawcy mieli świadomość projektowanych zmian przepisu art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim. W sprawozdaniach finansowych z działalności Duo Finance oraz Liberis Polska za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku, wskazano, iż „Zarząd zwraca uwagę na fakt, iż obecne środowisko legislacyjne zamierza wprowadzić ograniczenia dotyczące kosztów pożyczek konsumenckich, co mogłoby doprowadzić do ograniczenia prowadzonej działalności przez Spółkę. Zarząd na bieżąco prowadzi analizy wpływu proponowanych rozwiązań na działalność oraz na przyszłe wyniki Spółki. Jego zdaniem proponowane zmiany, biorąc pod uwagę etap prac legislacyjnych, nie będą miały istotnego wpływu w okresie do końca 2019 roku.”. Z kolei w sprawozdaniach finansowych Pożyczkodawców za 2019 rok wskazano, że „W sprawozdaniu z Działalności Spółki za 2018 rok Zarząd zwracał uwagę na fakt istotnie podwyższonego ryzyka legislacyjnego i możliwości wprowadzenia ograniczeń dotyczących kosztów pożyczek konsumenckich, co mogłoby doprowadzić do ograniczenia prowadzonej działalności przez Spółkę. Niestety z dniem 31 marca 2020 roku ryzyko to zostało urzeczywistnione.”.

(82) Proponowaną zmianę brzmienia art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim wprowadziła ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, która w ustawie z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych dodała art. 8e w brzmieniu „W przypadku udzielenia przez kredytodawcę lub podmiot z nim powiązany w rozumieniu przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 320 z 29.11.2008, str. 1, z późn. zm.), konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów:

- 1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 8d, stanowi kwota pierwszego z kredytów;
- 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.”.

- (83) W tym miejscu należy wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2019 r. (sygn. akt V CSK 626/17), w którym Sąd zwrócił uwagę na zasadę o charakterze ogólnym, że nowo wprowadzone przepisy ustawy, choć nie znajdują wprost zastosowania, mogą wyznaczać kierunek oceny postanowień umowy z punktu widzenia zasad współżycia społecznego³.
- (84) Oceniana przez Prezesa Urzędu praktyka Pożyczkodawców powiązanych kapitałowo przy udziale Pośrednika wyglądała następująco: konsument korzystający z usług pośrednika Primus Finance, zawierał umowę pożyczki z pierwotnym Pożyczkodawcą (np. Yes Finance). Na 5 dni przed terminem spłaty aktualnie obowiązującej umowy pożyczki, na "Koncie Klienta" pojawiała się automatycznie, bez inicjatywy konsumenta, oferta pożyczki refinansującej. Po dokonaniu spłaty kosztów obecnej pożyczki, konsument, korzystając z usług tego samego Pośrednika (Primus Finance), zawierał umowę pożyczki refinansującej z innym Pożyczkodawcą (pożyczkodawca refinansujący, Duo Finance lub Liberis Polska). Konsument nie miał wpływu na wybór pożyczkodawcy refinansującego, a oferta pożyczki refinansującej nigdy nie pochodziła od pierwotnego Pożyczkodawcy. Wszystkie wyżej wymienione podmioty (pożyczkodawca, pożyczkodawca refinansujący, pośrednik) pomimo formalnej odrębności - są to bowiem osobne spółki prawa handlowego - byli ze sobą powiązani kapitałowo, a obecnie także personalnie (poprzez osobę Bartłomieja Sergiusza Gajeckiego - prezesa zarządu wszystkich spółek). Przy takim modelu udzielania pożyczek, liczba zawieranych umów refinansujących mogła być bardzo duża, aż do momentu spłaty całego zadłużenia przez konsumenta, co znajduje potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, między innymi w opisanych powyżej przypadkach konsumentów, którym kolejnych pożyczek, na spłatę poprzednich, udzielali na zmianę różni Pożyczkodawcy z tej samej grupy kapitałowej (Yes Finance, Duo Finance oraz Liberis Polska).

³ "Dokonując tej oceny Sąd niższej instancji wyszły z trafnego założenia, że chociaż w czasie zawierania umowy pożyczki, tj. w dniu 30 stycznia 2005 r., nie obowiązywały przepisy ograniczające maksymalną stopę odsetkową, a art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. nowelizującej kodeks cywilny nakazywał stosować nowe przepisy do czynności prawnych dokonanych po wejściu w życie nowelizacji, to treść nowego art. 359 § 21 k.c. może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie. Wprowadzona w 2006 r. górna granica wysokości odsetek słusznie została wskazana przez Sąd niższej instancji jako wskazówka dla oceny, czy poziom odsetek ustalonych w okresie przed wejściem w życie przepisów o odsetkach maksymalnych mieści się w granicach dozwolonej swobody umów. Artykuł 359 § 21 k.c., choć nie znajduje wprost zastosowania, wyznacza jednak kierunek oceny postanowień umowy z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Skoro w dniu 7 lipca 2005 r. (dzień ogłoszenia ustawy - Dz. U. z dnia 19 sierpnia 2005 r.), a więc przed zawarciem przez strony umowy pożyczki, ustawodawca uchwalił ograniczenie odsetek umownych na określonym poziomie, które znajduje zastosowanie od dnia 20 lutego 2006 r., to trzeba przyjąć, że poziom ten wyraża maksymalny dopuszczalny przez ustawodawcę „poziom tolerancji” odsetek, tzn. taki poziom, do którego nie mamy jeszcze do czynienia z lichwą. Trudno bowiem przyjąć, że do 2006 r. swoboda umów w zakresie odsetek - ujęta nie formalnie, lecz materialnie - miałaby być wyznaczona na zasadniczo odmiennym poziomie, niż w okresach nieznacznie wcześniejszych. Stąd uzasadnienie przyjęcia dla odsetek maksymalnych sprzed wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego na poziomie odpowiadającym w przybliżeniu dwukrotności odsetek ustawowych. Inna sprawa, że poziom wyznaczony przez art. 359 § 21 k.c. nie podlega uwzględnieniu w sposób „mechaniczny”, bez głębszego odniesienia do konkretnego stanu faktycznego. Poziom odsetek maksymalny określony w tym przepisie stanowi jedynie jedną ze wskazówek, ocenianych w związku z całokształtem postanowień umownych."

- (85) Mechanizm działania podmiotów powiązanych kapitałowo (pośrednika Primus Finance oraz instytucji pożyczkowych: Yes Finance, Duo Finance i Liberis Polska), oparty na udzielaniu pożyczek naprzemiennie, pozwalał Pożyczkodawcom (w ich założeniu) na ustalanie pozaodsetkowych kosztów kredytu na poziomie dużo wyższym, niż w sytuacji gdyby zawierali osobno, kolejne umowy, z koniecznością uwzględnienia limitów określonych w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim. Zwrócić bowiem należy uwagę, że z literalnego brzmienia przepisu art. 36c wynika, że dotyczy on sytuacji, w której pierwszego, jak i wszystkich kolejnych kredytów udzielał ten sam kredytodawca temu samemu konsumentowi. Natomiast w analizowanej sprawie, kolejnych pożyczek udzielali temu samemu konsumentowi na zmianę różni Pożyczkodawcy z tej samej grupy kapitałowej.
- (86) Przykładowo, przy pożyczce udzielonej konsumentce H. w kwocie 2000 zł na 30 dni, maksymalne pozaodsetkowe koszty pożyczki (MPKK) obliczone przy zastosowaniu art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim wynoszą 549,31 zł. Duo Finance naliczył konsumentce H. prowizję w wysokości 549,30 zł - kwota ta była również równa maksymalnym pozaodsetkowym kosztom pożyczki. Ponieważ konsumentka H. po 30 dniach nie miała środków na spłatę pożyczki udzielonej przez Duo Finance, spłaciła koszty pożyczki refinansowanej i skorzystała z oferty pożyczki refinansującej na kwotę 2000 zł, udzielonej już przez innego pożyczkodawcę, tj. Yes Finance. Udzielenie kolejnej pożyczki wiązało się z obowiązkiem uiszczenia przez konsumentkę H. kolejnej prowizji w wysokości 549,30 zł. Natomiast w przypadku udzielenia konsumentce H, która nie spłaciła pożyczki, kolejnej pożyczki przez tego samego pożyczkodawcę, w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczki, zastosowanie znalazłby przepis art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim, który przewiduje, że całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów. Natomiast maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu dla całego tego okresu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych przez kredytodawcę jednemu konsumentowi w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z nich. Zatem, gdyby to Duo Finance udzielił kolejnej pożyczki, a nie Yes Finance, maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu dla całego tego okresu, które konsumentka H. byłaby zobowiązana ponieść nie powinny przekroczyć 549,31 zł. Na skutek zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu działań Pożyczkodawców i Pośrednika, konsumentka H. poniosła koszty prowizji w wysokości 1098,60 zł. Nadmienić należy, iż także w pozostałych przypadkach refinansowania przez poszczególnych Pożyczkodawców, prowizja pożyczek naliczana była również w kwocie odpowiadającej maksymalnym pozaodsetkowym kosztom kredytu.
- (87) Podobnie było w przypadku pozostałych konsumentów, którym udzielano pożyczki refinansującej. Każdy z Pożyczkodawców obliczał pozaodsetkowe koszty pożyczek refinansujących oddzielnie dla zawartej z nim umowy (i były to koszty w ich

maksymalnej wysokości). Naprzemienne refinansowanie pożyczek pozwalało Pożyczkodawcom każdorazowo na ustalanie kosztów (prowizji) w wysokości wyższej, niż gdyby ten sam Pożyczkodawca udzielał kolejnej pożyczki na spłatę poprzednio udzielonej temu samemu konsumentowi. Podkreślenia wymaga, że prowizja była ustalana na poziomie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu obliczonych według wzoru wskazanego w art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, a kryterium, które decydowało o przyjęciu lub odrzuceniu wniosku o pożyczkę był status bieżącej relacji z klientem, tzn. w przypadku istnienia otwartej relacji pożyczkowej z danym klientem - dany Pożyczkodawca nie przyjmował wniosku o pożyczkę refinansującą, a wniosek o tę pożyczkę kierowany był przez Pośrednika do innego Pożyczkodawcy, z tej samej grupy kapitałowej.

(88) W orzecznictwie i w literaturze przedmiotu wielokrotnie podnoszono, że czynność prawna mająca na celu obejście ustawy jest czynnością sprzeczną z ustawą, prowadzi bowiem do skutku zakazanego przez prawo⁴. Czynności mające na celu obejście ustawy (in fraudem legis) zawierają pozór zgodności z ustawą. Ich treść nie zawiera elementów wprost sprzecznych z ustawą, ale skutki, które wywołują i które objęte są zamiarem stron, naruszają zakazy lub nakazy ustawowe. Por. wyr. SN z 23.2.2006 r. ([II CSK 101/05](#), Legalis) oraz z 11.1.2006 r. ([II UK 51/05](#), OSNAPiUS 2006, Nr 23-24, poz. 366). Zgodzić się należy ze stanowiskiem SN wyrażonym w wyr. z 25.11.2004 r. ([I PK 42/04](#), Legalis), zgodnie z którym to nie formalne ukształtowanie czynności prawnej, ale jej znaczenie materialnoprawne przejawiające się w wywołaniu skutku sprzecznego z ustawą jest przez nią zakazane⁵. Sąd Najwyższy w ww. wyroku z dnia 25 listopada 2004 r. sygn. I PK 42/04 wskazał, że: *Przyjmuje się, że czynności mające na celu obejście ustawy (in fraudem legis) zawierają jedynie pozór zgodności z ustawą. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, która z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane.*

(89) Celem wyżej przytoczonych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim było ograniczenie wysokości kosztów pozaodsetkowych. Natomiast zawieranie za pośrednictwem portalu pożyczkowego prowadzonego przez Pośrednika pożyczek na refinansowanie zadłużeń, zaciągniętych u innych Pożyczkodawców (powiązanych kapitałowo) działających na tym samym portalu pożyczkowym, zmierzało w istocie do obejścia przepisów o ograniczeniu tychże kosztów, czego konsekwencją było zwiększenie wynagrodzenia Pożyczkodawców i Pośrednika, a dla konsumentów zwiększenie obciążeń finansowych. W ocenie Prezesa Urzędu, cel działań każdego z

⁴ Np. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 19 grudnia 1972 r., III CZP 57/71, Lex nr 1468; tak też np. wyroki SN z 25 lutego 2004 r., II CK 34/03; z 23 lutego 2006 r., II CSK 101/05; z 2 grudnia 2011 r., III PK 28/11; Dmowski, Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego (2011): str. 281; Książak, Kodeks cywilny. Komentarz. (2014): str. 659.

⁵ Komentarz do art. 58 Kodeksu cywilnego T. I red. Pietrzykowski 2020, wyd. 10/Safjan

Pożyczkodawców oraz Pośrednika z nimi współpracującego jest tożsamy. Zarówno bowiem oferowanie refinansowania pożyczki udzielonej przez powiązanego Pożyczkodawcę, jak i brak możliwości odroczenia spłaty lub refinansowania własnej pożyczki, miało na celu głównie pobranie dodatkowej prowizji w pełnej wysokości. Jak ustalono, warunkiem uruchomienia pożyczki refinansującej przez Pożyczkodawcę jest uprzednia spłata przez klienta całkowitego kosztu pożyczki refinansowanej. W ten sposób Pożyczkodawcy, a także Pośrednik (ze względu na to, że jego wynagrodzenie jest zależne od zysku Pożyczkodawców) zagwarantowali sobie znaczne zwiększenie wynagrodzenia.

- (90) Zarówno każdy z Pożyczkodawców, jak i Pośrednik stosowali to samo kryterium, które decydowało o przyjęciu lub odrzuceniu wniosku o pożyczkę, którym był status bieżącej relacji z klientem, tzn. w przypadku istnienia otwartej relacji pożyczkowej z danym klientem - dany Pożyczkodawca nie przyjmował wniosku o pożyczkę (w tym o pożyczkę refinansującą), a wniosek o pożyczkę kierowany był przez Pośrednika do innego Pożyczkodawcy.
- (91) Ustalenia dowodowe Prezesa Urzędu potwierdzają, że konsument nie miał realnego wpływu na wybór Pożyczkodawcy, a ze względu na ustalone przez Pożyczkodawców i Pośrednika kryteria polityki kredytowej, nie mógł skorzystać z oferty pożyczki refinansującej u dotychczasowego Pożyczkodawcy, która to opcja pod względem należnych kosztów pożyczki byłaby dla niego najkorzystniejsza, lecz jedynie mógł skorzystać z oferty refinansowania pożyczki u Pożyczkodawcy powiązanego z Pożyczkodawcą pierwotnym, co skutkowało obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami prowizji za udzielenie kolejnej pożyczki gotówkowej.
- (92) Ponadto, sprawozdania z działalności Spółek wskazują na identyczne zdarzenia wpływające na działalność jednostek, takie same strategie prowadzenia przedsiębiorstwa i ten sam przewidywany rozwój jednostek. W sprawozdaniu z działalności Primus Finance za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku wskazano: *"Spółka działa jako pośrednik w sprzedaży pożyczek krótkoterminowych, które to usługi pośrednictwa świadczone są na rzecz spółek powiązanych. Strategia prowadzenia przedsiębiorstwa opiera się na kontynuacji tej współpracy i jest w powiązana ze strategią opracowaną w porozumieniu z pożyczkowymi spółkami powiązаныmi Yes Finance S.A., Duo Finance Sp. z o.o. oraz Liberis Polska Sp. z o.o., które to spółki po okresie obowiązywania limitów pozaodsetkowych kosztów kredytowych oraz innych ograniczeń dla branży pożyczkowej wprowadzonych Ustawą COVID-19 z dnia 31 marca 2020 roku - planują powrócić do udzielania pożyczek gotówkowych w Polsce."* (podkreślenie własne).
- (93) W tym miejscu wskazać również należy, iż w omawianym przypadku Pożyczkodawcy udzielają konsumentom kredytów wyłącznie przy pomocy Pośrednika (prowadzonych przez niego stron internetowych www.chwilowkomat.pl, www.alegotowka.pl, www.minipozyczka.pl oraz www.halopozyczka.pl). W ramach przyjętego modelu

Pośrednik przekazywał wnioski kredytowe konsumenta do wybranego Pożyczkodawcy. Jednym z kryteriów tego wyboru był (zgodnie z oświadczeniem Pośrednika) opisany powyżej status bieżącej relacji z klientem. Pożyczkodawcy rozliczali się pomiędzy sobą również poprzez (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Znamiennym również jest, że Pożyczkodawcy w roku 2020 nie otrzymywali w ogóle wpłat kwoty refinansowanej w stosunku od podmiotów niepowiązanych z nimi kapitałowo. Z powyższego wynika zatem, że Przedsiębiorcy we wskazanym powyżej zakresie działali faktycznie jako jeden organizm gospodarczy o wspólnym celu, jakim było ominięcie uregulowań zawartych w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

(94) Podkreślenia wymaga również także, iż rola Pośrednika nie ograniczała się jedynie do zamieszczania na swoich stronach internetowych ofert Pożyczkodawców. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego (w tym między innymi umów zawartych pomiędzy Pośrednikiem a Pożyczkodawcami) Pośrednik zobowiązany był między innymi do (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Ponadto, Pośrednik aktywnie uczestniczył w procesie refinansowania pożyczek, który to został tak unormowany, aby konsument nie mógł swobodnie wybrać podmiotu refinansującego, a tym samym zmuszony był ponosić ponadnormatywne koszty tychże pożyczek. Zauważyć także należy, iż wynagrodzenia Pośrednika ukształtowane zostały w sposób (*tajemnica Przedsiębiorcy*), a więc w sposób, który promował ustalanie kosztów pożyczek na ich maksymalnym poziomie (a w opisywanym przypadku nawet z obejściem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim).

(95) Należy wskazać, że także w orzecznictwie sądów powszechnych, zwrócono uwagę na ryzyko wykorzystania odrębnej podmiotowości prawnej w instrumentalny sposób w celu obejścia przepisów ograniczających wysokość kosztów pozaodsetkowych. Sąd Rejonowy w Szczytnie - I Wydział Cywilny w wyroku z dnia 19 listopada 2018 r. (sygn. I C 1643/18) wskazał, że: *"Zapisy wydruków umów złożonych wraz z pozwem, które przewidują możliwość udzielenia pożyczek refinansujących, są zgodne z prawem, albowiem tego rodzaju zastrzeżenia umowne nie są zakazane. Jednakże uwzględniając całokształt ujawnionych w niniejszym postępowaniu okoliczności dobitnie należy podkreślić, że ewentualna umowa refinansująca byłaby zawarta w celu obejścia przepisów art. 36b i 36c ustawy o kredycie konsumenckim. Celem wyżej przytoczonych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim było ograniczenie wysokości kosztów pozaodsetkowych. Zawieranie za pośrednictwem portalu internetowego pożyczek na refinansowanie innego zadłużenia, również zaciągniętego w innym przedsiębiorstwie działającym na tym samym portalu internetowym, zmierzało by w istocie do obejścia przepisów o ograniczeniu tychże kosztów. Takie działanie, zawierając pozór legalności, pozostaje w sprzeczności z intencją ustawy, która miała ograniczać możliwość tzw. rolowania kredytu. W realiach rozpoznawanej sprawy odrębna podmiotowość prawna zostałaby w instrumentalny sposób wykorzystana w celu obejścia przepisów ograniczających wysokość kosztów*

pozaodsetkowych. *Możliwe byłoby bowiem tworzenie w sposób „łańcuszkowy” podmiotów, które udzielałyby pożyczek na refinansowanie zadłużenia, tworząc w ten sposób spiralę zadłużenia, wbrew intencji ustawodawcy, który dodał art. 36b i art. 36c do ustawy o kredycie konsumenckim.”.*

- (96) Podobne stanowisko zostało wyrażone przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w wyroku z dnia 29 października 2020 r. (sygn. VIII C 208/20). Z kolei Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi - VIII Wydział Cywilny w wyroku z dnia 7 sierpnia 2019 r. (sygn. VIII C 1862/18) wskazał, że: *”W ocenie Sądu przyjęty przez T. i Arena Finanse sposób refinansowania stanowił próbę obejścia przepisu art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim, w myśl którego, w przypadku udzielenia przez kredytodawcę konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów: (1) całkowitą kwotę kredytu, dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów, (2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie. Podmioty, o których mowa, stworzyły pewnego rodzaju iluzję, iż refinansowaniu podlega za każdym razem inne zobowiązanie (Arena refinansowała pierwotne zobowiązanie zaciągnięte przez pozwaną u T., następnie T. refinansowało zobowiązanie u Areny itd.). W istocie jednak cały czas chodziło o refinansowanie tego samego zobowiązania, wynikającego z umowy z dnia 1 września 2017 roku. Zmiana podmiotu pożyczkodawcy miała jednak na celu obciążanie pożyczkobiorcy opłatą za refinansowanie na gruncie każdej kolejnej umowy refinansującej. Skoro T. dwukrotnie udzieliło pozwanej pożyczki refinansującej, to przecież nie stało nic na przeszkodzie, aby refinansowania takiego udzielić już na gruncie zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 1 września 2017 roku. Rzecz jednak w tym, iż wówczas pożyczkodawca nie mógłby naliczyć takich kosztów, jak w przypadku, gdyby refinansował zobowiązanie pozwanej względem innego podmiotu. Stąd współpraca T. z Arena Finanse, na mocy której, podmioty te udzielały pozwanej kolejnych pożyczek refinansujących. O czym jednak była już mowa, taki sposób działania Sąd uznał za sprzeczny z obowiązującymi przepisami prawa - art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.”.*
- (97) Taka sama argumentacja podniesiona została przez ten Sąd w uzasadnieniu do wyroku z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie o sygn. akt VIII C 1056/20.
- (98) Tożsame stanowisko zajął również Sąd Rejonowy w Grudziądzu w wyroku z dnia 11 lutego 2022 r. (sygn. akt I C 1140/21). W uzasadnieniu do tego orzeczenia sąd ten podniósł, iż *„Możliwości udzielenia pożyczek refinansujących są zgodne z prawem. Jednakże uwzględniając całokształt ujawnionych w niniejszym postępowaniu okoliczności należy podkreślić, że umowa refinansująca była zawarta w celu obejścia przepisów art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim. Celem wyżej przytoczonych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim było ograniczenie wysokości kosztów*

pozaodsetkowych. Zawieranie pożyczek na refinansowanie innego zadłużenia, również zaciągniętego w innym przedsiębiorstwie działającym w powiązaniu z powódką, zmierzało w ocenie Sądu w istocie do obejścia przepisów o ograniczeniu tychże kosztów. Takie działanie, zawierając pozór legalności, pozostaje w sprzeczności z intencją ustawy, która miała ograniczać możliwość tzw. rolowania kredytu. W realiach rozpoznawanej sprawy odrębna podmiotowość prawna pożyczkodawców została w instrumentalny sposób wykorzystana w celu obejścia przepisów ograniczających wysokość kosztów pozaodsetkowych. Dopuszczając sposób postępowania wierzycieli opisany w sprawie możliwe byłoby bowiem tworzenie w sposób „łańcuszkowy” podmiotów, które udzielałyby pożyczek na refinansowanie zadłużenia, tworząc w ten sposób spiralę zadłużenia, wbrew intencji ustawodawcy, który dodał art. 36b i art. 36c do ustawy o kredycie konsumenckim.”.

- (99) Również Sąd Rejonowy w Ciechanowie w wyroku z dnia 10 maja 2022 r. (sygn. akt I C 542/21) odnosząc się do kwestii związanych z refinansowaniem pożyczek oraz uregulowań zawartych w art. 36a i 36c ustawy o kredycie konsumenckim podniósł cyt. „Celem tych regulacji jest zapobieżenie omijania limitów kosztów pozaodsetkowych w razie udzielenia kredytów na krótkie okresy i pobierania wysokich opłat za ich przedłużanie (tzw. rolowanie). Uwzględniając treść tych przepisów oraz cel wprowadzenia regulacji wprowadzających górną granicę kosztów pozaodsetkowych, należy ocenić działania podmiotów udzielających pożyczek stosownie do treści art. 58 § 1 KC. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. O czynności prawnej sprzecznej z ustawą lub mającej na celu obejście ustawy można mówić tylko wtedy, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i z takim zamiarem została dokonana (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 34/10). Uwzględniając całokształt ujawnionych w niniejszym procesie okoliczności stwierdzić należy, że ewentualna umowa refinansująca byłaby zawarta w celu obejścia przepisów art. 36b i 36c ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Celem wyżej przytoczonych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim było ograniczenie wysokości kosztów pozaodsetkowych, zaś udzielanie pożyczki refinansującej przez inny podmiot, by potem pierwotny podmiot mógł udzielić kolejnej pożyczki refinansującej jest obejściem tych przepisów, bowiem technicznie nie dotyczą one „różnych” pożyczkodawców. Zawieranie za pośrednictwem portalu internetowego pożyczek na refinansowanie innego zadłużenia, również zaciągniętego w innym przedsiębiorstwie działającym na tym samym portalu internetowym, zmierzałoby w istocie do obejścia przepisów o ograniczeniu tychże kosztów.”.

(100) W tym miejscu wskazać także należy na wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 09 czerwca 2022 r w sprawie o sygn. akt VI C 1926/21, który w sprawie z powództwa Rzecznika Finansowego nakazał pozwanej spółce Kim Finance Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie zaniechanie stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na udzielaniu przez spółkę kolejnych pożyczek konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty pierwszej pożyczki udzielonej mu przez spółkę lub innego kredytodawcę, gdzie koszty pierwszej pożyczki zaliczane są do całkowitej kwoty kolejnej pożyczki (tzw. rolowania pożyczki), co powoduje przekroczenie ustawowych limitów dla pozaodsetkowych kosztów pożyczki nałożonych na konsumenta i jest sprzeczne z art. 36a w związku z art. 36b i art. 36c ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, w sytuacji gdy spółka oraz inni kredytodawcy są spółkami zależnymi w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 . poz. 1526 ze zm.) od Creamfinance Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Ponadto, nakazał Kim Finance Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, aby złożyła oświadczenie następującej treści: „W związku z wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 09 czerwca 2022 r. o sygn. akt VI C 1926/21 Kim Finance Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie oświadcza, że stosowała nieuczciwą praktykę rynkową względem swoich klientów polegającą na udzielaniu przez spółkę kolejnych pożyczek konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty pierwszej pożyczki udzielonej mu przez spółkę lub innego kredytodawcę, gdzie koszty pierwszej pożyczki zaliczane są do całkowitej kwoty kolejnej pożyczki (tzw. rolowanie pożyczki), co powoduje przekroczenie ustawowych limitów dla pozaodsetkowych kosztów pożyczki nałożonych na konsumenta i jest sprzeczne z art. 36a w związku z art. 36b i art. 36c ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.), w sytuacji gdy spółka oraz inni kredytodawcy są spółkami zależnymi w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1526 ze zm.) od Creamfinance Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Kim Finance Sp. z o.o. oświadcza, iż nie będzie stosować w przyszłości tej nieuczciwej praktyki rynkowej.”.

(101) W niniejszej sprawie za dobry obyczaj przyjąć należy obowiązek przedsiębiorcy przestrzegania zasady uczciwości względem konsumentów korzystających z kredytów konsumenckich. Konsument korzystający z usług Przedsiębiorców miał prawo przypuszczać, że jego kontrahent/kredytodawca, będący profesjonalistą przygotowując swoją ofertę będzie działał zarówno zgodnie z przepisami prawa jak i dobrymi obyczajami. Konsument taki korzystał z oferty Przedsiębiorców w dobrej wierze i oczekiwał, że ich działania będą sumienne i uczciwe. Natomiast Pożyczkodawcy, znając obowiązujące regulacje prawne w zakresie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu, stworzyli system wzajemnego refinansowania udzielonych pożyczek, wykorzystując odrębną podmiotowość prawną w celu obejścia przepisów ograniczających wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu. W

przedmiotowej sprawie dochodzi zatem do znacznego obciążenia ekonomicznego konsumenta, który miał być chroniony przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, określającymi maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego. Powyższe sprawia, że opisane powyżej działania Przedsiębiorców są bezprawne.

- (102) Wprawdzie Przedsiębiorcy podnieśli, iż zgodnie z zasadą swobody działalności gospodarczej mogą działać wspólnie jako grupa kapitałowa, to jednakże wskazać należy, że zarzut przedstawiony w niniejszej decyzji nie dotyczył niedopuszczalności tego rodzaju działalności. W tym miejscu powtórzyć należy, iż zarzut ten odnosił się do tak zwanego „rolowania” kredytów czyli udzielania konsumentom, którzy nie spłacili pożyczki kolejnych w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z pożyczek oraz pobieraniu z tego tytułu przez ww. przedsiębiorców od konsumentów prowizji bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu. Działalność poszczególnych podmiotów w ramach jednej grupy kapitałowej nie zwalnia ich z przestrzegania obowiązującego porządku prawnego, w tym ustawy o kredycie konsumenckim.
- (103) Prezes Urzędu w przedmiotowym postępowaniu nie kwestionował również, że każdy z podmiotów ma prawo do ułożenia stosunku prawnego, w granicach prawa, według swojego uznania (w tym również na wybór z kim dany przedsiębiorca chce współpracować). Jednakże w ramach niniejszej sprawy wykazano, iż opisane powyżej działania Przedsiębiorców były obejściem przepisów zawartych w ustawie o kredycie konsumenckim, a co za tym idzie nie mieszczą się w granicach prawa i tak ułożony stosunek prawny na linii Przedsiębiorcy i konsumentów stanowi zatem nie stosowanie prawa, ale jego naruszenie.
- (104) Ponadto, wskazać należy, iż jak wynika z danych w KRS, pośrednik Credis Polska jest również członkiem tej samej grupy kapitałowej co pozostali Przedsiębiorcy. Właścicielem tego przedsiębiorcy jest bowiem cypryjska spółka Winterfox Asset Management Limited, a Prezesem zarządu jest Bartłomiej Sergiusz Gajecki. Przy czym jak wynika z zebranego materiału dowodowego, oferta tej spółki była prezentowana na innym portalu internetowym, niż te na których były prezentowane oferty Pożyczkodawców (tj. www.chwilowkomat.pl; www.alegotowka.pl; www.minipozyczka.pl; www.halopozyczka.pl). A zatem fakt, że Pośrednik oferował również pożyczki Credis Polska w przedstawiony powyżej sposób nie zmienia sytuacji konsumentów korzystających ze wskazanych wyżej stron oferujących usługi Pożyczkodawców.
- (105) W ramach niniejszego postępowania Prezes UOKiK nie kwestionował także faktu stosowania przez Przedsiębiorców wzorców o tej samej treści. Natomiast z faktu tego wynika, że wszyscy klienci mieli takie same uprawnienia i obowiązki, w tym brak możliwości udzielenia pożyczki refinansującej przez tego samego Pożyczkodawcę oraz uprawnienie do ubiegania się o taką pożyczkę u innych Pożyczkodawców. Taki

sposób ułożenia tego stosunku prawnego potwierdza zatem stosowanie przez Przedsiębiorców praktyki opisanej w zarzucie niniejszej decyzji.

- (106) Przedstawiając przedmiotowy zarzut Prezes Urzędu nie twierdził także, iż „jedyną” przyczyną zaprzestania udzielania pożyczek refinansujących w opisany powyżej sposób były wprowadzone ustawą o szczególnych rozwiązaniach ograniczenia możliwości pobierania opłat za kolejne pożyczki refinansujące. Natomiast sam fakt zaprzestania tego rodzaju działalności jest jednym z kolejnych dowodów potwierdzających słuszność twierdzenia, że działania Przedsiębiorców były nakierowane na obejście przepisów prawa.
- (107) Dodatkowo wskazać należy, iż w ramach przedmiotowego postępowania Prezes Urzędu nie kwestionował możliwości oferowania, reklamowania czy też stosowania pożyczek refinansujących. Jak już wcześniej wskazano, zarzut odnosił się do pobierania przez Przedsiębiorców pozaodsetkowych kosztów kredytu bez uwzględnienia ograniczeń wynikających z art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.
- (108) Odnosząc się do znacznej ilości działających na rynku podmiotów udzielających pożyczki oraz pośredników finansowych to wskazać należy, iż działanie Pośrednika utrudniało możliwość wyboru przez konsumenta innego kredytodawcy niż Przedsiębiorcy. Po pierwsze pożyczki oferowane były jedynie od Pożyczkodawców (od przedsiębiorców zrzeszonych w ramach jednej grupy kapitałowej), po drugie klienci ci korzystali z serwisów internetowych Pośrednika, a oferta pożyczki refinansującej była przedstawiana klientowi w formie elektronicznej i pojawiała się na "Koncie Klienta" na 5 dni przed terminem spłaty aktualnie obowiązującej umowy pożyczki. Konsument sprawdzając swoje konto miał zatem przedstawiane jedynie ofertę podmiotów działających w ramach opisanej grupy kapitałowej, a nie miał przedstawianej oferty innych kredytodawców.
- (109) Opisana w zarzucie praktyka wynika wprost z interpretacji normy zawartej w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim, która została dokonana w wyniku aktualnej linii orzeczniczej w tożsamych przypadkach. Powołane powyżej wyroki sądów powszechnych (w tym prawomocny wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa oraz ostatni wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia) wprost dotyczą sytuacji tożsamych z tą, jaką mamy do czynienia w niniejszym przypadku. Zarówno bowiem podmioty wskazane w tych orzeczeniach, jak i Przedsiębiorcy, zorganizowali swój model działania w taki sposób, aby pośrednik (działający za pośrednictwem portalu/i internetowego/y) tak rozdzielał wnioski o pożyczki refinansujące, aby nie trafiły one do tego samego przedsiębiorstwa, które udzieliło już poprzedniej pożyczki. Przy czym kolejne podmioty refinansujące pobierały prowizje w kwocie odpowiadającej maksymalnym pozaodsetkowym kosztom kredytu. Z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego wynika niezbicie, iż w takich przypadkach jak opisane powyżej Pożyczkodawcy pobierali taką właśnie prowizję, a co za tym idzie dopuszczali się zachowania będącego obejściem norm zawartych w art. 36c ustawy o kredycie

konsumenckim. Pożyczkodawcy działali bowiem według założenia, że każda udzielona przez nich pożyczka obciążona była pozaodsetkowymi kosztami w maksymalnej ich wysokości (nawet te refinansujące udzielone w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z nich). Zatem w przypadku każdej z pożyczek refinansujących udzielonych do 120 dni od „pierwszej” wysokość pozaodsetkowych kosztów przekraczał maksymalny poziom określony w ustawie o kredycie konsumenckim.

- (110) W związku z powyższym, wykazano bezprawny charakter działań Przedsiębiorców, w zakresie praktyki opisanej w pkt I sentencji decyzji.

Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów

- (111) Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia zbiorowy interes konsumentów prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów: *jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.*
- (112) Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pojęcie to obejmuje swym zakresem prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy. Efektem naruszenia interesu prawnego może być naruszenie również stricte ekonomicznych interesów konsumentów (o wymiarze majątkowym). Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest zatem konieczne

ustalenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki.

- (113) W ocenie Prezesa Urzędu zakwestionowane w niniejszym postępowaniu zachowanie Przedsiębiorców godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Skutkami działań Przedsiębiorców dotknięty jest określony krąg podmiotów, co w odniesieniu do zarzucanych praktyk oznacza konsumentów, którzy zawarli z nimi umowę pożyczki, a następnie ją refinansowali u kolejnego Pożyczkodawcy. Jednakże podkreślić należy, że w tym kręgu mógł znaleźć się każdy konsument, który zdecydowałby się zawrzeć umowę z Przedsiębiorcami. Potencjalnie zatem każdy z konsumentów mógłby być objęty zachowaniem rynkowym Przedsiębiorców kwestionowanym przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu. W niniejszej sprawie skutkami działań Pożyczkodawców i Pośrednika dotknięty mógł zostać nieoznaczony z góry krąg konsumentów - wszyscy konsumenci, do których kieruje ona swoją ofertę udzielenia pożyczki gotówkowej oraz oferty jej refinansowania.
- (114) W niniejszej sprawie Prezes Urzędu przyjął, że dochodzi do naruszenia praw zbiorowości konsumentów. Wskutek działania Przedsiębiorców opisanych w pkt I sentencji decyzji konsumenci są narażeni na znaczne koszty wynikające z konieczności zapłaty wyższych niż limit ustawowy pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego.
- (115) Wykazanie zatem w niniejszej sprawie, że działania Przedsiębiorców miały charakter sprzeczny z prawem i naruszały zbiorowy interes konsumentów przesądza, iż działania te miały charakter praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ponadto, ze względu na złożone oświadczenia Przedsiębiorców o zaniechaniu udzielania pożyczek po dniu 31 marca 2020 r. Prezes Urzędu przyjął, iż z tym dniem doszło do zaniechania stosowanych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia (pkt II-IV) rozstrzygnięcia decyzji)

- (116) Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechania jej stosowania Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.
- (117) W niniejszej sprawie na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu zdecydował o nałożeniu na Przedsiębiorców, obowiązku usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w sposób określony w pkt. II-IV sentencji decyzji.

Obowiązki usunięcia trwających skutków naruszenia nałożone na Pożyczkodawców - pkt II-IV sentencji decyzji

- (118) Biorąc pod uwagę, iż sytuacja Pożyczkodawców w niniejszej sprawie była tożsama obowiązki te zostaną łącznie omówione poniżej.
- (119) W odniesieniu zaś do środków z pkt II-IV, wskazać należy, że w ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym stanie faktycznym Pożyczkodawcy nie podjęli żadnych czynności, które zapobiegłyby powstaniu lub zmierzały do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanych w pkt I sentencji decyzji. Pożyczkodawcy dysponują środkami pobranymi od konsumentów z tytułu prowizji pobranych za udzielenie pożyczek refinansujących w wysokości przekraczającej dopuszczalny limit pozaodsetkowych kosztów kredytu. Tym samym, w dacie wydania niniejszej decyzji niesunięte pozostają ekonomiczne skutki dokonanych przez Pożyczkodawców naruszeń.
- (120) Aby zapewnić skuteczność wywiązania się z obowiązku usunięcia przez Pożyczkodawców trwających skutków naruszenia opisanego w pkt I sentencji decyzji, niezbędne jest to, aby konsumenci, którzy zostali objęci ww. praktyką, mogli się o takim obowiązku przedsiębiorcy dowiedzieć i wystąpić do nich z odpowiednim wnioskiem o zwrot nadpłaconych kosztów pożyczki. Zatem konieczne jest skierowanie do konsumentów jasnego i zrozumiałego komunikatu, który wskaże im przedmiot rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu oraz wynikające z jego uprawomocnienia się skutki dla tej grupy uczestników rynku. Zastosowanie tego środka ma za zadanie usunięcie skutków stosowania przez Pożyczkodawców praktyki, która negatywnie odbiła się na konsumentach, na drodze usunięcia naruszenia w warstwie informacyjnej poprzez zapewnienie wiedzy co do tego, jak powinno wyglądać zachowanie przedsiębiorcy zgodne z prawem oraz poinformowanie indywidualnych konsumentów o skutkach decyzji, co może się przełożyć na podjęcie przez nich odpowiednich działań na drodze sądowej lub reklamacyjnej w celu odzyskania nadpłaconych kwot.
- (121) Ponadto, z uwagi na konieczność wyeliminowania wyżej wymienionych trwających skutków praktyki, Prezes UOKiK nakazał Pożyczkodawcom zwrot konsumentom, od których pobrali prowizję bez uwzględnienia ograniczeń wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, nadwyżki powstałej z tego tytułu. Jak już bowiem wskazano powyżej Pożyczkodawcy działali bowiem w taki sposób, że każda udzielona przez nich pożyczka obciążona była pozaodsetkowymi kosztami w maksymalnej ich wysokości (nawet te refinansujące udzielone w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszej z nich). Takie działania powodowało, iż w przypadku każdej z pożyczek refinansujących udzielonych do 120 dni od „pierwszej” wysokość pozaodsetkowych kosztów przekraczał maksymalny poziom określony w ustawie o kredycie konsumenckim. Zgodnie natomiast z art. 36a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części

przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu. Nadpłacone koszty pożyczek powinny zatem zostać zwrócone konsumentom przez poszczególnych Pożyczkodawców.

(122) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II-IV sentencji niniejszej decyzji.

Obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia nałożony na Pośrednika - pkt V sentencji decyzji

(123) W przedmiotowej sprawie Pośrednik nie udzielał bezpośrednio pożyczek konsumentom, a jego rola polegała na oferowaniu produktów finansowych Pożyczkodawców za pośrednictwem stron internetowych. Biorąc pod uwagę powyższe, obowiązki te mają zatem charakter informacyjny.

(124) W odniesieniu zatem do środków określonych w pkt V związku z praktykami stwierdzonymi w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, w ocenie Prezesa Urzędu, środki te pozwolą zrealizować przede wszystkim cele informacyjne i edukacyjne decyzji. Informacja o wydaniu decyzji zostanie przekazana wszystkim konsumentom, którzy mogli być poszkodowani w wyniku działań Przedsiębiorców. Dzięki temu mogą oni zdecydować o dochodzeniu swoich indywidualnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej. Ponadto, informacja ta, ze względu na zamieszczenie jej na stronach internetowych Pośrednika, pozwoli również zapoznać się z jej treścią potencjalnym przyszłym klientom Pożyczkodawców.

(125) Co ważne, informacja o ww. treści powinna zwiększyć wśród konsumentów wiedzę o przepisach chroniących ich prawa - wskazuje bowiem jakie działania przedsiębiorców podejmowane wobec konsumentów mogą być uznane za sprzeczne z prawem.

(126) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt V sentencji niniejszej decyzji.

Nałożenie przez Prezesa Urzędu kary pieniężnej (pkt VI rozstrzygnięcia decyzji)

Yes Finance S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

(127) Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 1 że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000

euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Z kolei art. 106 ust. 6 ustawy przewiduje, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął obrotu w okresie trzyletnim, o którym mowa w ust. 5, lub gdy obrót przedsiębiorcy obliczony na podstawie tego przepisu nie przekracza równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej równowartości 10.000 euro.

- (128) Z informacji Yes Finance wynika, że jej obrót w 2021 r., wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*), co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Stosownie bowiem do art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary. Obrót Yes Finance w 2021 r. nie przekroczył 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Yes Finance kary pieniężnej art. 106 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (129) Z informacji Yes Finance wynika, że jej obrót w 2020 r., wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*), natomiast w roku 2019 jej obrót wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Średni obrót osiągnięty przez Yes Finance w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary wyniósł zatem (*tajemnica Przedsiębiorcy*) co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Średni obrót Yes Finance (w rozumieniu art. 106 ust. 5 ustawy) jest więc wyższy niż 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Yes Finance kary pieniężnej art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy.
- (130) Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Ustawodawca wskazał w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

- (131) W ocenie Prezesa Urzędu, zgromadzony materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na stosowanie przez Yes Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a okoliczności sprawy takie jak: charakter stosowanej praktyki jej szkodliwość i negatywne skutki w sferze ekonomicznych interesów konsumentów, jakie ona wywołuje, przemawiają za zasadnością nałożenia w tym przypadku kary pieniężnej. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że stosowanie zakwestionowanej praktyki miało miejsce w stosunku do licznych konsumentów - klientów Yes Finance. Kwestionowana praktyka stosowana była wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Również szeroki zasięg terytorialny działania Yes Finance obejmujący obszar całego kraju oraz długi okres stosowania praktyki (tj. co najmniej od dnia zawarcia umowy z Pośrednikiem - (*tajemnica Przedsiębiorcy*)) uzasadniają nałożenie kary. Tym samym Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Yes Finance kary pieniężnej za celowe.
- (132) W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Yes Finance od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
- (133) Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem w szczególności okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia przepisów uokik, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

- (134) W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia przez Yes Finance przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działania Yes Finance uznane zostały za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Naruszenie objęte przedmiotem postępowania dokonywane były na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyki zarzucane Yes Finance wywoływały skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów (związanych z koniecznością zapłaty ponadnormatywnej prowizji za udzielone pożyczki).
- (135) Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Zdaniem Prezesa Urzędu zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje na umyślne naruszanie przez Yes Finance zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu uznał, że Yes Finance jako profesjonalista powinien był zdawać sobie sprawę, iż jego zachowanie kwestionowane w pkt I sentencji decyzji jest sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Zdaniem Prezesa Urzędu, Yes Finance jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej (udziela bowiem pożyczek od dnia 01 października 2015 r.), ma obowiązek działania w sposób rzetelny. Jak już wcześniej podniesiono Yes Finance, wraz z pozostałymi Przedsiębiorcami, działali w zasadzie jako jeden podmiot, którego celem było ukształtowanie modelu świadczonych usług w taki sposób, aby ominąć uregulowania zawarte w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

Podsumowując, należy podkreślić, że zakwestionowana praktyka Yes Finance, były była przemyślana i celowa. Była ona nakierowana na uzyskanie prowizji od udzielonych pożyczek na poziomie przekraczającym ustawowy limit (określony przez unormowania zawarte w art. 36a i 36c ustawy o kredycie konsumenckim). Nie jest przy tym możliwe, aby Przedsiębiorca legitymujący się porównywalnym doświadczeniem na rynku udzielania pożyczek, nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji podejmowanych działań. Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie sposób twierdzić, że Yes Finance w zakresie opisanej praktyki naruszyło tylko zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. W związku z powyższym uznać należało, iż do naruszenia przepisów przez Yes Finance doszło w sposób umyślny.

- (136) Przy ustalaniu w niniejszej sprawie wysokości kary za praktykę stosowaną przez Yes Finance, Prezes Urzędu wziął ponadto pod uwagę: okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz okres, stopień i skutki rynkowe

naruszeń. Prezes UOKiK rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

- (137) W zakresie stosowania przez Yes Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowana praktyka była stosowana przez Yes Finance jako profesjonalistę wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie wskazanej praktyki jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowana praktyka wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do ekonomicznych interesów konsumentów. Praktyka, o której mowa w pkt I sentencji decyzji odnosi się do naruszenia ustawowego obowiązku nieprzekraczania limitu pozadsetkowych kosztów kredytu, jakie konsument zobowiązany jest uiszczać w związku z udzieleniem mu pożyczki refinansującej. Ekonomiczne interesy konsumenta zostały naruszone przez Yes Finance poprzez naliczenie zbyt wysokich kosztów pożyczek refinansujących. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Yes Finance wynika, że zawarła z konsumentami (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek refinansujących w pierwszym kwartale 2020 r. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Yes Finance działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez nią praktyki uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowana praktyka miała zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli ze Yes Finance umowę pożyczki refinansującej. Wskazać należy, że Yes Finance zawarło tylko we wskazanym powyżej okresie ponad (*tajemnica Przedsiębiorcy*) takich umów, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania praktyki, obejmujący obszar całego kraju.
- (138) Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Yes Finance godziła w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu. Konsumenty byli bowiem obciążani kosztami kredytu ponad to, co dopuścił ustawodawca. Powyższe potwierdzają kopie umów znajdujące się w aktach sprawy. Praktyka ujawniała się zatem na etapie realizacji umowy.
- (139) Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszenia uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanej praktyki. Yes Finance uczestniczyła w opisanym

powyżej modelu oferowania pożyczek w okresie co najmniej od dnia (*tajemnica Przedsiębiorcy*) (od momentu zawarcia umowy z Pośrednikiem) do dnia 31 marca 2020 r. (do dnia zaniechania praktyki). Zważywszy, że praktyka stosowana była przez ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres jej stosowania jako długotrwały. Ponadto, Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, iż w przypadku Yes Finance nie stwierdzono uprzedniego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

- (140) Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% wskazanego powyżej średniego obrotu Yes Finance, tj. (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (141) Prezes Urzędu za okoliczność obciążającą uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Yes Finance mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania. Omawiana okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o (*tajemnica Przedsiębiorcy*)%.
- (142) W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował okoliczności łagodzących mogących mieć wpływ na wysokość kary pieniężnej określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji. Za taką nie można było bowiem uznać zaniechania stosowania praktyki, gdyż zaniechanie to wiązało się wprost ze zmianą obowiązujących przepisów odnoszących się do udzielania kredytów konsumenckich, a nie wynikało z podjęcia przez Yes Finance dobrowolnych działań mających na celu usunięcie negatywnych skutków opisanej praktyki.
- (143) Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie praktyki określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji na kwotę **119 425 zł (słownie: sto dziewiętnaście tysięcy czterysta dwadzieścia pięć złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% średniego obrotu osiągniętego w latach 2019 - 2021 przez Yes Finance oraz stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (144) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt VI.1 sentencji niniejszej decyzji.

Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

- (145) Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 1 że obrót

oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Z kolei art. 106 ust. 6 ustawy przewiduje, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął obrotu w okresie trzyletnim, o którym mowa w ust. 5, lub gdy obrót przedsiębiorcy obliczony na podstawie tego przepisu nie przekracza równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej równowartości 10.000 euro.

- (146) Z informacji Liberis Polska wynika, że jej obrót w 2021 r., wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*) zł, (co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Stosownie bowiem do art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary. Obrót Liberis Polska w 2021 r. nie przekroczył 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Liberis Polska kary pieniężnej art. 106 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (147) Z informacji Liberis Polska wynika, że jej obrót w 2020 r., wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*), natomiast w roku 2019 jej obrót wyniósł (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Średni obrót osiągnięty przez Liberis Polska w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary wyniósł zatem (*tajemnica Przedsiębiorcy*) co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (*tajemnica Przedsiębiorcy*). Średni obrót Liberis Polska (w rozumieniu art. 106 ust. 5 ustawy) jest więc wyższy niż 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Liberis Polska kary pieniężnej art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy.
- (148) Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Ustawodawca wskazał w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe

naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

- (149) W ocenie Prezesa Urzędu, zgromadzony materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na stosowanie przez Liberis Polska praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a okoliczności sprawy takie jak: charakter stosowanej praktyki jej szkodliwość i negatywne skutki w sferze ekonomicznych interesów konsumentów, jakie ona wywołuje, przemawiają za zasadnością nałożenia w tym przypadku kary pieniężnej. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że stosowanie zakwestionowanej praktyki miało miejsce w stosunku do licznych konsumentów - klientów Liberis Polska. Kwestionowana praktyka stosowana była wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Również szeroki zasięg terytorialny działania Liberis Polska obejmujący obszar całego kraju oraz długi okres stosowania praktyki (tj. co najmniej od dnia zawarcia umowy z Pośrednikiem - *tajemnica Przedsiębiorcy*) uzasadniają nałożenie kary. Tym samym Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Liberis Polska kary pieniężnej za celowe.
- (150) W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Liberis Polska od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
- (151) Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem w szczególności okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia przepisów uokik, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu

zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

(152) W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia przez Liberis Polska przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działania Liberis Polska uznane zostały za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Naruszenia objęte przedmiotem postępowania dokonywane były na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyki zarzucane Liberis Polska wywoływały skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów (związanych z koniecznością zapłaty ponadnormatywnej prowizji za udzielone pożyczki).

(153) Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Zdaniem Prezesa Urzędu zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje na umyślne naruszanie przez Liberis Polska zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu uznał, że Liberis Polska jako profesjonalista powinien był zdawać sobie sprawę, iż jego zachowanie kwestionowane w pkt I sentencji decyzji jest sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Zdaniem Prezesa Urzędu, Liberis Polska jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej (udziela bowiem pożyczek od dnia 14 czerwca 2016 r.), ma obowiązek działania w sposób rzetelny. Jak już wcześniej podniesiono Liberis Polska, wraz z pozostałymi Przedsiębiorcami, działali w zasadzie jako jeden podmiot, którego celem było ukształtowanie modelu świadczonych usług w taki sposób, aby ominąć uregulowania zawarte w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

Podsumowując, należy podkreślić, że zakwestionowana praktyka Liberis Polska, była przemyślana i celowa. Była ona nakierowana na uzyskanie prowizji od udzielonych pożyczek na poziomie przekraczającym ustawowy limit (określony przez unormowania zawarte w art. 36a i 36c ustawy o kredycie konsumenckim)). Nie jest przy tym możliwe, aby Przedsiębiorca legitymujący się porównywalnym doświadczeniem na rynku udzielania pożyczek, nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji podejmowanych działań. Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie sposób twierdzić, że Liberis Polska w zakresie opisaney praktyki naruszyło tylko zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. W związku z powyższym uznać należało, iż do naruszenia przepisów przez Liberis Polska doszło w sposób umyślny.

- (154) Przy ustalaniu w niniejszej sprawie wysokości kary za praktykę stosowaną przez Liberis Polska, Prezes Urzędu wziął ponadto pod uwagę: okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszeń. Prezes UOKiK rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.
- (155) W zakresie stosowania przez Liberis Polska praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowana praktyka była stosowana przez Liberis Polska jako profesjonalistę wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie wskazanej praktyki jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowana praktyka wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do ekonomicznych interesów konsumentów. Praktyka, o której mowa w pkt I sentencji decyzji odnosi się do naruszenia ustawowego obowiązku nieprzekraczania limitu pozadsetkowych kosztów kredytu, jakie konsument zobowiązany jest uiszczać w związku z udzieleniem mu pożyczki refinansującej. Ekonomiczne interesy konsumenta zostały naruszone przez Liberis Polska poprzez naliczenie zbyt wysokich kosztów pożyczek refinansujących. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Liberis Polska wynika, że zawarła z konsumentami (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek refinansujących w pierwszym kwartale 2020 r. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Liberis Polska działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez nią praktyki uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowana praktyka miała zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli z Liberis Polska umowę pożyczki refinansującej. Wskazać należy, że Liberis Polska zawarło tylko we wskazanym powyżej okresie ponad (*tajemnica Przedsiębiorcy*) takich umów, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania praktyki, obejmujący obszar całego kraju.
- (156) Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Liberis Polska godzi w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu. Konsumenty byli bowiem obciążani kosztami kredytu ponad

to, co dopuścił ustawodawca. Powyższe potwierdzają kopie umów znajdujące się w aktach sprawy. Praktyka ujawniała się zatem na etapie realizacji umowy.

- (157) Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszenia uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanej praktyki. Liberis Polska uczestniczyła w opisanym powyżej modelu oferowania pożyczek w okresie co najmniej od dnia (*tajemnica Przedsiębiorcy*) (od momentu zawarcia umowy z Pośrednikiem) do dnia 31 marca 2020 r. (do dnia zaniechania praktyki). Zważywszy, że praktyka stosowana była przez ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres jej stosowania jako długotrwały. Ponadto, Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, iż w przypadku Liberis Polska nie stwierdzono uprzedniego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (158) Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% wskazanego powyżej średniego obrotu Liberis Polska, tj. (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (159) Prezes Urzędu za okoliczność obciążającą uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Liberis Polska mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania. Omawiana okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o (*tajemnica Przedsiębiorcy*)%.
- (160) W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował okoliczności łagodzących mogących mieć wpływ na wysokość kary pieniężnej określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji. Za taką nie można było bowiem uznać zaniechania stosowania praktyki, gdyż zaniechanie to wiązało się wprost ze zmianą obowiązujących przepisów odnoszących się do udzielania kredytów konsumenckich, a nie wynikało z podjęcia przez Liberis Polska dobrowolnych działań mających na celu usunięcie negatywnych skutków opisanej praktyki.
- (161) Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie praktyki określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji na kwotę **86 662 zł (słownie: osiemdziesiąt sześć tysięcy sześćset sześćdziesiąt dwa złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% średniego obrotu osiągniętego w latach 2019 - 2021 przez Liberis Polska oraz stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (162) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt VI.2 sentencji niniejszej decyzji.

Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie

- (163) Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w

wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 1 że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Z kolei art. 106 ust. 6 ustawy przewiduje, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął obrotu w okresie trzyletnim, o którym mowa w ust. 5, lub gdy obrót przedsiębiorcy obliczony na podstawie tego przepisu nie przekracza równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej równowartości 10.000 euro.

- (164) Z informacji Duo Finance wynika, że jej obrót w 2021 r., wyniósł (**tajemnica Przedsiębiorcy**), co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (**tajemnica Przedsiębiorcy**). Stosownie bowiem do art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary. Obrót Duo Finance w 2021 r. nie przekroczył 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Duo Finance kary pieniężnej art. 106 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (165) Z informacji Duo Finance wynika, że jej obrót w 2020 r., wyniósł (**tajemnica Przedsiębiorcy**), natomiast w roku 2019 jej obrót wyniósł (**tajemnica Przedsiębiorcy**). Średni obrót osiągnięty przez Duo Finance w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary wyniósł zatem (**tajemnica Przedsiębiorcy**) co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (**tajemnica Przedsiębiorcy**). Średni obrót Duo Finance (w rozumieniu art. 106 ust. 5 ustawy) jest więc wyższy niż 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Duo Finance kary pieniężnej art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy.
- (166) Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania

administracyjnego, Prezes Urzędu. Ustawodawca wskazał w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

- (167) W ocenie Prezesa Urzędu, zgromadzony materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na stosowanie przez Duo Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a okoliczności sprawy takie jak: charakter stosowanej praktyki jej szkodliwość i negatywne skutki w sferze ekonomicznych interesów konsumentów, jakie ona wywołuje, przemawiają za zasadnością nałożenia w tym przypadku kary pieniężnej. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że stosowanie zakwestionowanej praktyki miało miejsce w stosunku do licznych konsumentów - klientów Duo Finance. Kwestionowana praktyka stosowana była wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Również szeroki zasięg terytorialny działania Duo Finance obejmujący obszar całego kraju oraz długi okres stosowania praktyki uzasadniają nałożenie kary. Tym samym Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Duo Finance kary pieniężnej za celowe.
- (168) W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Duo Finance od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
- (169) Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem w szczególności okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia przepisów uokik, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami

łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonany naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

(170) W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia przez Duo Finance przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działania Duo Finance uznane zostały za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Naruszenia objęte przedmiotem postępowania dokonywane były na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyki zarzucane Duo Finance wywoływały skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów (związanych z koniecznością zapłaty ponadnormatywnej prowizji za udzielone pożyczki).

(171) Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Zdaniem Prezesa Urzędu zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje na umyślne naruszanie przez Duo Finance zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu uznał, że Duo Finance jako profesjonalista powinien był zdawać sobie sprawę, iż jego zachowanie kwestionowane w pkt I sentencji decyzji jest sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Zdaniem Prezesa Urzędu, Duo Finance jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej (udziela bowiem pożyczek od dnia 12 maja 2016 r.), ma obowiązek działania w sposób rzetelny. Jak już wcześniej podniesiono Duo Finance, wraz z pozostałymi Przedsiębiorcami, działali w zasadzie jako jeden podmiot, którego celem było ukształtowanie modelu świadczonych usług w taki sposób, aby ominąć uregulowania zawarte w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

Podsumowując, należy podkreślić, że zakwestionowana praktyka Duo Finance, była przemyślana i celowa. Była ona nakierowana na uzyskanie prowizji od udzielonych pożyczek na poziomie przekraczającym ustawowy limit (określony przez unormowania zawarte w art. 36a i 36c ustawy o kredycie konsumenckim)). Nie jest przy tym możliwe, aby Przedsiębiorca legitymujący się porównywalnym doświadczeniem na rynku udzielania pożyczek, nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji podejmowanych działań. Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie

sposób twierdzić, że Duo Finance w zakresie opisanej praktyki naruszyło tylko zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. W związku z powyższym uznać należało, iż do naruszenia przepisów przez Duo Finance doszło w sposób umyślny.

- (172) Przy ustalaniu w niniejszej sprawie wysokości kary za praktykę stosowaną przez Duo Finance, Prezes Urzędu wziął ponadto pod uwagę: okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszeń. Prezes UOKiK rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.
- (173) W zakresie stosowania przez Duo Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowana praktyka była stosowana przez Duo Finance jako profesjonalistę wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie wskazanej praktyki jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowana praktyka wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do ekonomicznych interesów konsumentów. Praktyka, o której mowa w pkt I sentencji decyzji odnosi się do naruszenia ustawowego obowiązku nieprzekraczania limitu pozadsetkowych kosztów kredytu, jakie konsument zobowiązany jest uiszczać w związku z udzieleniem mu pożyczki refinansującej. Ekonomiczne interesy konsumenta zostały naruszone przez Duo Finance poprzez naliczenie zbyt wysokich kosztów pożyczek refinansujących. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Duo Finance wynika, że zawarła z konsumentami (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek refinansujących w pierwszym kwartale 2020 r. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Duo Finance działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez nią praktyki uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowana praktyka miała zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli z Duo Finance umowę pożyczki refinansującej. Wskazać należy, że Duo Finance zawarło tylko we wskazanym powyżej okresie ponad (*tajemnica Przedsiębiorcy*) takich umów, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania praktyki, obejmujący obszar całego kraju.
- (174) Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Duo Finance godzi w zbiorowe interesy

konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu. Konsumentom byli bowiem obciążani kosztami kredytu ponad to, co dopuścił ustawodawca. Powyższe potwierdzają kopie umów znajdujące się w aktach sprawy. Praktyka ujawniała się zatem na etapie realizacji umowy.

- (175) Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszenia uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanej praktyki. Duo Finance uczestniczyła w opisanym powyżej modelu oferowania pożyczek w okresie co najmniej od dnia (*tajemnica Przedsiębiorcy*) (od momentu zawarcia umowy z Pośrednikiem) do dnia 31 marca 2020 r. (do dnia zaniechania praktyki). Zważywszy, że praktyka stosowana była przez ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres jej stosowania jako długotrwały. Ponadto, Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, iż w przypadku Duo Finance nie stwierdzono uprzedniego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (176) Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% wskazanego powyżej średniego obrotu Duo Finance, tj. (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (177) Prezes Urzędu za okoliczność obciążającą uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Duo Finance mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania. Omawiana okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o (*tajemnica Przedsiębiorcy*)%.
- (178) W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował okoliczności łagodzących mogących mieć wpływ na wysokość kary pieniężnej określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji. Za taką nie można było bowiem uznać zaniechania stosowania praktyki, gdyż zaniechanie to wiązało się wprost ze zmianą obowiązujących przepisów odnoszących się do udzielania kredytów konsumenckich, a nie wynikało z podjęcia przez Duo Finance dobrowolnych działań mających na celu usunięcie negatywnych skutków opisanej praktyki.
- (179) Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie praktyki określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji na kwotę **88 682 zł (słownie: osiemdziesiąt osiem tysięcy sześćset osiemdziesiąt dwa złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% średniego obrotu osiągniętego w latach 2019 - 2021 przez Duo Finance oraz stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (180) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt VI.3 sentencji niniejszej decyzji.

Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Warszawie

- (181) Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 1 że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Z kolei art. 106 ust. 6 ustawy przewiduje, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął obrotu w okresie trzyletnim, o którym mowa w ust. 5, lub gdy obrót przedsiębiorcy obliczony na podstawie tego przepisu nie przekracza równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej równowartości 10.000 euro.
- (182) Z informacji Primus Finance wynika, że jej obrót w 2021 r. potwierdzony przekazaniem rachunkiem zysków i strat za 2021 r., wyniósł (**tajemnica Przedsiębiorcy**), co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2021 r., tj. 4,5994 stanowi (**tajemnica Przedsiębiorcy**). Stosownie bowiem do art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary. Obrót Primus Finance w 2021 r. jest więc wyższy niż 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Primus Finance kary pieniężnej art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy.
- (183) Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Ustawodawca wskazał w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności

przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

- (184) W ocenie Prezesa Urzędu, zgromadzony materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na stosowanie przez Primus Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a okoliczności sprawy takie jak: charakter stosowanej praktyki jej szkodliwość i negatywne skutki w sferze ekonomicznych interesów konsumentów, jakie ona wywołuje, przemawiają za zasadnością nałożenia w tym przypadku kary pieniężnej. Przy czym Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, iż Primus Finance nie był podmiotem bezpośrednio udzielającym pożyczek refinansujących, jednakże bez jego udziału opracowany przez Przedsiębiorców model prowadzenia działalności pożyczkowej nie miałby racji bytu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika jednakże, iż Primus Finance był odpowiedzialny za pozyskiwanie klientów, zawierane umów pożyczek refinansujących w imieniu Pożyczkodawców, czy też rozdzielania wniosków kredytowych w ten sposób, aby trafiały one do innych Pożyczkodawców niż ten, który udzielił pierwszej pożyczki. Uznać zatem należało, iż podmiot ten jest na równi odpowiedzialny za negatywne skutki stosowanej praktyki jak pozostali Przedsiębiorcy. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że stosowanie zakwestionowanej praktyki miało miejsce w stosunku do licznych konsumentów - klientów Primus Finance. Kwestionowana praktyka stosowana była wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Również szeroki zasięg terytorialny działania Primus Finance obejmujący obszar całego kraju oraz długi okres stosowania praktyki uzasadniają nałożenie kary. Tym samym Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Primus Finance kary pieniężnej za celowe.
- (185) W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Primus Finance od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
- (186) Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem w szczególności okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia przepisów uokik, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot

naruszenia. Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

(187) W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uznał, że stopień naruszenia przez Primus Finance przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działania Primus Finance uznane zostały za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa. Naruszenia objęte przedmiotem postępowania dokonywane były na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyki zarzucane Primus Finance wywoływały skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów (związanych z koniecznością zapłaty ponadnormatywnej prowizji za udzielone pożyczki).

(188) Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Zdaniem Prezesa Urzędu zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje na umyślne naruszanie przez Primus Finance zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu uznał, że Primus Finance jako profesjonalista powinien był zdawać sobie sprawę, iż jego zachowanie kwestionowane w pkt I sentencji decyzji jest sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Zdaniem Prezesa Urzędu, Primus Finance jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej (prowadzi bowiem działalność od dnia 31 grudnia 2015 r.), ma obowiązek działania w sposób rzetelny. Jak już wcześniej podniesiono Primus Finance, wraz z pozostałymi Przedsiębiorcami, działali w zasadzie jako jeden podmiot, którego celem było ukształtowanie modelu świadczonych usług w taki sposób, aby ominąć uregulowania zawarte w art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

Podsumowując, należy podkreślić, że zakwestionowana praktyka Primus Finance, była przemyślana i celowa. Była ona nakierowana na uzyskanie prowizji od udzielonych pożyczek na poziomie przekraczającym ustawowy limit (określony przez

unormowania zawarte w art. 36a i 36c ustawy o kredycie konsumenckim)). Nie jest przy tym możliwe, aby Przedsiębiorca legitymujący się porównywalnym doświadczeniem na rynku pośrednictwa pożyczkowego, nie zdawał sobie sprawy z konsekwencji podejmowanych działań. Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie sposób twierdzić, że Primus Finance w zakresie opisanej praktyki naruszyło tylko zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. W związku z powyższym uznać należało, iż do naruszenia przepisów przez Primus Finance doszło w sposób umyślny.

- (189) Przy ustalaniu w niniejszej sprawie wysokości kary za praktykę stosowaną przez Primus Finance, Prezes Urzędu wziął ponadto pod uwagę: okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszeń. Prezes UOKiK rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.
- (190) W zakresie stosowania przez Primus Finance praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowana praktyka była stosowana przez Primus Finance jako profesjonalistę wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie wskazanej praktyki jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowana praktyka wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do ekonomicznych interesów konsumentów. Praktyka, o której mowa w pkt I sentencji decyzji odnosi się do naruszenia ustawowego obowiązku nieprzekraczania limitu pozadsetkowych kosztów kredytu, jakie konsument zobowiązany jest uiszczać w związku z udzieleniem mu pożyczki refinansującej. Ekonomiczne interesy konsumenta zostały naruszone przez Primus Finance poprzez umożliwienie i ułatwienie naliczenia przez Pożyczkodawców zbyt wysokich kosztów pożyczek refinansujących. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Przedsiębiorców wynika, że Primus Finance tylko w pierwszym kwartale 2020 r. pośredniczył w zawarciu z konsumentami co najmniej (*tajemnica Przedsiębiorcy*) pożyczek refinansujących. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Primus Finance działa jako pośrednik finansowy, a stosowane przez nią praktyki uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowana praktyka miała zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli za pośrednictwem Primus Finance umowę pożyczki refinansującej. Wskazać należy, że Primus Finance tylko we wskazanym powyżej okresie pośredniczyło w zawarciu ponad (*tajemnica Przedsiębiorcy*) takich umów,

wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania praktyki, obejmujący obszar całego kraju.

- (191) Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Primus Finance godzi w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu. Konsumentom byli bowiem obciążani kosztami kredytu ponad to, co dopuścił ustawodawca. Powyższe potwierdzają kopie umów znajdujące się w aktach sprawy. Praktyka ujawniała się zatem na etapie realizacji umowy.
- (192) Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszenia uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanej praktyki. Primus Finance pośredniczyło w zawieraniu umowy pożyczki w okresie co najmniej od dnia (*tajemnica Przedsiębiorcy*) (od momentu zawarcia pierwszej umowy z Pożyczkodawcami) do dnia 31 marca 2020 r. (do dnia zaniechania praktyki). Zważywszy, że praktyka stosowana była przez ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres jej stosowania jako długotrwały. Ponadto, Prezes Urzędu wziął pod uwagę fakt, iż w przypadku Primus Finance nie stwierdzono uprzedniego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- (193) Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% wskazanego powyżej średniego obrotu Primus Finance, tj. (*tajemnica Przedsiębiorcy*).
- (194) Prezes Urzędu za okoliczność obciążającą uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych Pożyczkodawców za pośrednictwem Primus Finance mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania. Omawiana okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o (*tajemnica Przedsiębiorcy*)%.
- (195) W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował okoliczności łagodzących mogących mieć wpływ na wysokość kary pieniężnej określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji. Za taką nie można było bowiem uznać zaniechania stosowania praktyki, gdyż zaniechanie to wiązało się wprost ze zmianą obowiązujących przepisów odnoszących się do udzielania kredytów konsumenckich, a nie wynikało z podjęcia przez Primus Finance dobrowolnych działań mających na celu usunięcie negatywnych skutków opisanej praktyki.
- (196) Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie praktyki określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji na kwotę **303 755 zł (słownie: trzysta trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt pięć złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% obrotu osiągniętego przez Primus

Finance w 2021 r. oraz stanowi ok. (*tajemnica Przedsiębiorcy*)% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

(197) W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt VII.4 sentencji niniejszej decyzji.

Koszty postępowania (pkt VII rozstrzygnięcia decyzji)

(198) Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

(199) Zgodnie z art. 263 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

(200) W wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu w pkt I rozstrzygnięcia niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stronami postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć każdą ze stron postępowania kosztami postępowania w wysokości 34 zł (słownie: trzydzieści cztery złotych zero groszy).

(201) Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr **51 1010 1010 0078 7822 3100 0000** w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

(202) Wobec powyższego, orzeczono jak w pkt VII sentencji decyzji.

Pouczenia

(203) Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na

konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

- (204) Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 47928 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2021 r. poz. 1805 ze zmianami - dalej „kpc”) od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia**, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.
- (205) W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie VI niniejszej decyzji, stosownie do art. 264 § 2 kpa w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 81 ust. 5 tej ustawy i w związku z art. 47932 § 1 i § 2 kpc, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w terminie **tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji**.
- (206) Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2257 ze zm. - dalej „uksc”), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.
- (207) Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 2 uksc zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.
- (208) W myśl art. 103 ust. 1 i 2 uksc sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.
- (209) Zgodnie z art. 105 ust. 1 uksc, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
- (210) Stosownie do treści art. 117 § 1 kpc strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Natomiast zgodnie z art. 117 § 3 kpc osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaze, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia

adwokata lub radcy prawnego. Zgodnie zaś z art. 117 § 4 zd. 1 Kodeksu postępowania cywilnego wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi*

Tomasz Dec

Otrzymuje:

- 1) Yes Finance S.A. w restrukturyzacji
- 2) Liberis Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji
- 3) Duo Finance Sp. z o.o. w restrukturyzacji
- 4) Primus Finance Sp. z o.o. w upadłości